

ירבו מי גשמים שהן נוטפין מן הגגות¹³⁹ ונעשו שאובין¹⁴⁰ על מי הפרת שהן זוחלין, כדתי במקוואות בפרק ה'¹⁴¹ הזוחלין כמעין והנוטפין כמקוה, העיד ר' צדוק¹⁴² על הזוחלין שרבו על הנוטפין (מ) כשירין¹⁴³.

ושאמר שמואל נהרא מכיפיה מתברך, כלומר הנהר הגדול¹⁴⁴ מן הסלע שיוצא ממנו, משם ברכת¹⁴⁴ מליאתו, ולא ממי המטר¹⁴⁵, פליגא על אבוח דשמואל ועל רב. ועוד דברי שמואל סותרין זה את זה, בכאן אמר כי מימי המטר אינם ממלאים הנהר אלא מכיפיה מיברין. ועוד אמר אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי בלבד, מכלל דבשאר החדשים זולתי תשרי כנוטפין הם, דגשמים רבו עליה¹⁴⁶.

ומפצי [נ"א: ומפני מה]¹⁴⁶ ביומי תשרי, היה מסתירן לבנותיו במפצי, מפני בני אדם שעל הנהר¹⁴⁷. וטובלות בפרת כי דברי הכל בתשרי

שיש עליה צורת מטבע ומעלא לצינית שהוא מכה תחת הרגל¹³⁵. ציניתא, כת ארעא. הבנות¹³⁵ יוצאות בחוטין אפילו בקסמים שבאזניהן. בנתיה דאבוח דשמואל תלתא גוני [חוטין]¹³⁵ צבעונים¹³⁶ הוו חוטי דידהו, ולא הוה שביק להו למיפק בהו, סכר דילמא שלפא ומחויא לחברתה¹³⁷.

ולא הוה שביק להו דגניין גבי הדדי, [סה, ב] סבר דלא לילפורי¹³⁸ גופא נוכראה. ואמר¹³⁸ רב הונא נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה¹³⁸.

← ד והוה עביד לבנתיה מקוה (ביום) [ביומא]¹³⁹ ניסן, ולא היה מניחן לטבול בפרת, מפני שרוב מי פרת בניסן מי מטר הן, כרב¹³⁹ דאמר מטרא במערבא, שהדא רבה פרת. כלומר כיון שתראה כי רבו מי פרת, עדות היא שהוגשמה ארץ המערב. וסבר אבוח דשמואל שמא ירבו נוטפין שהן מי גשמים הנוטפין מן הגגות [נ"א: שמא

לרמב"ם. 135. כ"פ רש"י והערות ערך כת ארעא. 135א. לפנינו במשנה נוסף קטנות. וכג"ר רבינו כ"ה בתלמוד כתי"מ. וכן נראה גם ברמב"ם ה"ל שבת פ"ט הי"ב ויוצאות הנשים וכו'. וה"ה לגדולות. אלא שהרמב"ם השמיט חוטין שבאזניהם, ונראה דפ"י על חוטי צואר שהזכיר שם בה"י וכ"ה בפהמ"ש כאן. 135ב. עפ"י ס' הנר בשם ר"ח. 136. לפנינו בגמ' לא נזכר שהיו שלשה גוני צבעים. 137. כן פ"י רש"י. וראה ח"י המיוחסים לר"ן. 137א. בס' הנר: נילפו. 138. בנדפס הסגירו לדברי רב הונא שהיו מסקנת הגמ' דלא אסר עליהם מטעמא דרב הונא. ואפשר שרבינו הביא דברי רב הונא להוכיח דחשיב גנאי ולא אורח ארעא אע"פ שהטעם שלא כדבריו. 138א. ר' להלן במג"ס. 139. עפ"י ספר הנר. ולפנינו בגמ': ביומי. 139א. בספר הנר: כדרב. 139ב. ספר הנר כתי"ש בשם ר"ח, רמב"ן בשם ר"ת ז"ל כתב כלשון הזה. 140. נראה שגירסת רבינו: שלא ירבו הנוטפין על הזוחלין והווי להו שאובין. ורש"י ל"ג לה, וע"י רמב"ן. וראה ציון 143. ניצוין שבפ"י ר"ח שבס' הנר כתי"י לא נמצאת נוסחא זו ונעשו שאובין]. 141. מ"ה. 142. כ"ה בכת"י וא"צ לתקן שכנרפס. 143. הוגה עפ"י פ"י ר"ח שבס' הנר כתי"י. פירוש רבינו הובא ברמב"ן שפירש דבריו: לפי שהשאובין פוסלין את המעיין ברוב ולא לגמרי אלא דבעי אשבורן, כדתנן התם במסכת מקואות למעלה מהן מעיין שמימיו מועטין שרבו עליהן מים שאובין, שיום למקוה לטהר באשבורן ולמעין לטהר בכל שהוא. ומשום הכי עביד להו מקואות ומושך לתוכן מאותן מימות, דאשבורן מטהרין. עכ"ד. וכשיטת רבינו כ"ה בתשה"ג אסף (תרפ"ט עמ' 11-12), ערוך ערך כף ב וערך טף א ובגדה טו, ב תור"ה אשה. ובראשונים פירושים אחרים בבאור הסוגיא, וראה רש"י, תוס', רשב"א בסוגיין ושער המים (שער הי"א) וריטב"א. 143א. בספר הנר כתי"י ליתא כ' מלים אלו הנהר הגדול. ובערוך ליתא הגדול. 144. כ"ה בכת"י, וכן הוא בערוך ערך כף ב, ודלא כהעתקה בנדפס. ובספר הנר כתי"י: משם ברכה מליאת. 145. כן כתב הערוך שם בשם רבינו, וכ"כ רש"י. וע"י ערוך שם מש"כ בשם רבינו גרשם ותשה"ג אסף (עמ' 160). 146. משמע שרבינו פסק כאבוח דשמואל. וכן פסקו הרי"ף, רמב"ם פ"ט ממקואות הי"ג, והו"ד בר"ן בסוגיין, בראשונים נדרים מ, ב ובשער המים לרשב"א שער יא. ור"ת בספר הישר (סי' רמה, ב) פסק בשמואל. וע"י בעה"ג לראב"ד (ריש שער המים) ובהשגת הרז"ה (שם). 146א. המילים ומפני מה הושלמו עפ"י ס' הנר כתי"י בשם ר"ח. יצוין שהאותיות נ וצ דומות בכתבי היד וקלות להתחלף. כגמ' כאן לא נתבאר הטעם דעביד להו מפצי ביומי תשרי, ואלו רש"י פ"י טעם אתר. 147. דברי ר"ח הובאו בערוך שם, תוס' נדה שם ואו"י הלכות נדה סי' שסג, יד. וכ"כ הרמב"ן ורשב"א בסוגיין בשם הגאונים. ורש"י (הכא ובגדה טו, ב) כתב שנתן מפץ תחת רגליהם כדי שלא תהיה חציצה ע"י הטיט שבקרקעית הנהר. וכן פירשו רבינו גרשם (הו"ד בערוך)

בחמה אבל לא זמעון אוסרין, מעון.

זוקאל¹²⁹ והוא שקשור , והוא שקשור , הוה שקשור ינו קשור כיון

תר, פ"י בית יד ה אותה כדי בו ולא תטנף

ותני רמי בר קמה בדמהדק,

ל מותר. ולעזר שמתיר ון בן אלעזר כה, אילו כולן ורא לא אתא הלכתא כחד

יית. סילעא¹³⁴

ועיין ערוך ערוך ע"י רה"ג ע כן קבלה מרבו יט, ב ד"ה אין צות (שרש שני) וסיני, פירושיהם ו ומגילת אסתר מ, וראה בח"י י"ב ס"ל כוונתיהו, זובאו בראבי"ה עניי בר ששון, משנ"ב ובאור ה. 130א. עפ"י י אמוך לנדתה. ה. 132. וכ"כ ג' מתפרשים ז הב"ב ברי"ף י ואו"י סי' פד, ובפיהמ"ש (1

פירוש רבינו חנניאל. גמ' ע"ג

כאבא מאי היא דאמר רב הונא נשים המסוללות
 זו בזו פסולות לכהונה ואפי' לר' אלעזר דאמר
 פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה
 זונה ה"מ איש אבל אשה פריצותא בעלמא הוא.
 ומשמע דרב הונא זונה קרי לה ואפי' לכהן
 הדיוט אסור, וכ"כ שם רש"י ז"ל 228 עצמו
 פסולות לכהונה משום זנות. ומיהו איכא למידק
 מההוא דגרסי בפ' הבא על יבמתו 229 אנוסת
 חברו ומפותת חברו 230 לא ישא ואם נשא
 ראב"י אומר הולד חלל. ואמרי' מיט' דר' אליעזר
 ואמ' רב הונא אמ' רב וכן אמר רב גידל [א"ר]
 סביר' ליה כר"א דאמר רבנוי הבא על הפנויה
 שלא לשם אישות עשאה זונה, ואקשי' ומי ס"ל
 והא קיימא לן משנת ראב"י קב ונקי, ואלו בהא
 אמר רב עמרם אין הלכה כר"א קשיא, ומאי
 פרכא הא ר"ה כר"א סביר' ליה. א"ל מדרב קא
 מקשי' לרב עמרם, דרב גברא רבה הוא ורביהו
 דכולהו ולא פליגי עליה בסתם. א"נ לגמרא
 קשיא ולא לרב הונא. ויש לפרש דלרב הונא
 נשים עושות זו את 231 זו זונות אפי' לרבנן,
 מפני שאין בהן אישות, ורבא קאמר דאפי'
 לר"א אינן עושות 232.

→ ד [סה, ע"ב] שמא ירבו נוטפין על הזוחלין.
 פירש"י ז"ל 233 ומ"ש במקצת הספרים והו' להו
 שאובין אינו נכון. ואין כתוב כן בנוסחי עתיקי.
 אבל רבנו חננאל 234 ז"ל כ' כלשון הזה שמא
 ירבו מי גשמים שהן נוטפין מן הגגות ונעשו
 שאובין על מי פרת שהן זוחלין, כדתנן

לפי גמרא שלנו לא משמע הכי, דהתניא בריש
 פרקין 217 הבנות יוצאות בחוטין שבאזניהם אבל
 לא בחבקים, ומשום טבילה. ועוד בנתי' דאבוה
 דשמואל נשואות היו, ומקשי' עלה ממתני',
 אלא משמע דחוטין שבאזניהן הן 218, ואינן
 מהודקין לחוץ בטביל' וכדתניא לעיל, וקסמין
 גמי אינן חוצצין בטבילה, ומשום נפילה גמי
 קשורין באזנים הוו, אי גמי אין מקפידות עליהן
 להביאן.

← דומפצי ביומי תשרי. פרש"י ז"ל מפני טיט
 הנהרות 219. ואפשי' שהיה עבה ביותר, אבל אין
 טיט חוצץ אלא טיט היוצרים והבורות 220
 וכיוצא בהן, ואע"פ ששינו 221 הטביל את
 המטה אע"פ שרגליה שוקעות בטיט העבה
 טהורה מפני שהמים מקדמין, ומשמע שאין
 טיט העבה חוצץ בתוך המים, התם דוקא במטה,
 אבל ברגלי אדם חוצץ שהוא נכנס לו בין
 האצבעות ונדחק שם 222, וכן פי' במס' נדה 223
 דאמרי' אשה לא תטבול בנמל מפני הטיט. ואין
 זה מחזור שאין בנמל טיט יותר משאר גהרות 224.
 והגאונים ז"ל 224 פירשו לשתייהן מפני הצניעות,
 לפי שהן מתייראות שמא 225 יבוא אדם ויראה
 אותן ואינן טובלות כתקנה, לפיכך הי' עושה
 להן מפצי לצניעות.

נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה.
 פירש"י ז"ל לכהן גדול לפי שאינן בתולות. ואין
 הלשון גזח לפרשן כן 226. ועוד דגרסי' בפ'
 הערל 227 אמר רבא לית הלכתא לא כברא ולא

לריטב"א, ועי' או"י ח"ב סי' פד (יט, ג) ששם כתב
 הראיה מהירושלמי והדחי' מבנתיה דשמואל ע"ש.
 217 נו, א, ומבואר דלא כשמואל ומותר לצאת בהם.
 218 כלומר, דלפי' שהחוטין בראשן ע"כ שצריך לחלק
 דהיתר ומשנתו בקטנות, ומה שנאסר לעיל ר"פ הוא
 בגדולות ומשום טבילה דרופה ושכיחא, וא"כ מאי
 מקשה ממשנתו דמייירי בקטנות אבנתי' דשמואל דהוי
 נשואות וגדולות, וע"כ כרש"י דהכי מייירי בחוטין
 שבאזניהם ואפילו בגדולות, ועי' רשב"א ומיוחס
 לריטב"א, ובחיי' מיוחס לר"ן כתב דבבנתיה דשמואל
 משום הציצה ע"ש. מיהו מה דנקט רבנו דבנתי'
 דשמואל גדולות הוי, צ"ע דהא לענין גינאי בהדדי
 כ' תוסי' יבמות עו, א ד"ה המסוללות דלא היו נשואות
 וכ"ה ברש"י כאן. מיהו אפשר דכיון דתרצי' בצבעונין
 ולא פי' בגדולות ש"מ דאין לחלק בזה. 219 כן
 מוכרח לרש"י מנדה סו, א לפי גירסתו אע"ג דהשתא
 וכו', 220 עי' מקואות פ"ט מ"ג. 221 מקואות
 פ"ז מ"ז. 222 עי' מיוחס לר"ן וריטב"א ותוסי'

זה, [הדא]
 מגע משום
 הו כדתניא
 עוד מדקתני
 גמי אזנים
 מיתני אפי'
 ל בירושל'
 י' התם 211
 בין משלה
 קומי רבנן
 שלא תצא
 ילדה, והא
 א בשם ר'
 גע"פ שאינן
 ינה ווקנה
 ולה להביא
 וצאה בהם,
 זקנה וקנה
 בהו ואתיא
 זבאזנים 213.
 שום דילמא
 שלא חששו
 דמים והיא
 לה לטהרות
 שכיחא בהו
 ו בה רבנן,
 יאשן פרוע
 ו כי היכי
 ו 215, ומיהו
 שמע דלבני
 21 אבא בר
 זקבל עלך
 ניהם. מ"מ
 שיניה ושיילי
 שבת פי"ט
 זרות (קד).
 212 בנדי
 ש' בשניוים
 יוש' שלימה.
 פי שאינה
 עי' שיירי
 ו לריטב"א.
 מדי דצריכי
 21 שם הי'
 ועי' מיוחס

הרא"ש ורא"ש נדה סז, א. 223 שם. 224 בנדי
 וכי"נ: בורית. 224 כ"כ ר"ת בנדה שם בשם הר"ת
 ומשם בראשונים, ועי' מאירי וריטב"א, ועי' רמב"ם
 פ"א ממקואות הי"א. 225 בכי"מ: שלא. 226 דלפי
 אסורה רק לכה"ג, ולשון פסולות לכהונה משמע אפילו
 להדיוט. 227 יבמות עו, א. 228 ד"ה פסולות.
 229 יבמות ס, א. 230 כ"ה גם בגמי' שם אבל בכי"מ
 ונ אנוסת עצמו ומפותת עצמו, וכן העתיק ברשב"א
 כאן שמקורו מרבנו. 231 בנדי וכי"נ: עמ. 232 ועי'
 ריטב"א כאן משום קשיא רבנו זו הוצרך רש"י
 לפרש שהפסול אינו משום זונה, ועי' ריטב"א יבמות
 עו, א שכתב שדברי רש"י נכונים ועיקר האיסור מפני
 חשש השרת בתולין דהויא כבוגרת שכלו בתוליה,
 [ורב סבר כתובות יא, א ויש מוכת עץ בבשר] וע"ש
 מה שתי' מהא דר"א. אבל רבנו לא בא לפרש את
 רש"י אלא לתרץ דאפילו לר"ה דלא ס"ל כר"א אפשר
 דנשים חמירא ועבדי זונות אפילו לרבנן. 233 רש"י
 ד"ה דהו' להו. 234 ר"ה בסוגיין, ונראה שדחק לר"ה

5

במקוואות הזוחלין²³⁵ כמעין והנוטפין כמקוה וכו'. פי' לפירושו, שהשאובין פוסלין את המעיין ברוב ולא לגמרי, אלא דבעי אשבורן, כדתנן התם 'במס' מקוואות²³⁶ למעלה מהן מעיין שמימיו מועטין שרבו עליו מים שאובין שוה למקוה לטהר באשבורן ולמעין לטהר בכל שהוא, ומשום הכי עביד להו מקוואות ומושך לתוכן מאותן מימות דבאשבורן מטהרין. אבל אין לשון נוטפין אלא כדברי רש"י ז"ל, כדתנן והנוטפין כמקוה, ואי שאובין [הן] האיך הן כמקוה, אלא מי גשמים נקרין נוטפין, וכ"כ שאף היורדין מן המעיין דרך אויר נקרין נוטפין²³⁷, וכן דרך המשניות במקומן. וק"ל היכי אמר שמא ירבו נוטפין על הזוחלין. אפי' מחצה על מחצה נמי פסולין כדתנן בבבירתא²³⁸ העיד ר' צדוק על הזוחלין שרבו על הנוטפין שכשרין אלמא מחצה על מחצה פסולין, ואפשר דלאו דוקא וה"ה למחצה על מחצה שפסולין, אלא לפי שא"א לצמצם לא קפיד בלישנא²³⁹. ולי נראה שהזוחלין שהלכו למקום הנוטפין ונתערבו הרי הן כנוטפין עד שירבו עליהן, אבל הנוטפין שנתערבו בזוחלים כפרת ביומי ניסן אינן פוסלין לעולם עד שירבו הנוטפין על הזוחלין, שבכל כיוצא בזה במקומן חשיבי²⁴⁰. והוי יודע²⁴¹ שהנוטפין בעו אשבורן ואינן מטהרין בזוחלין, אבל מעיין מטהר בין בזוחלין בין באשבורן, ממאי מדתנן²⁴² שוה למקוה לטהר באשבורן, וקתני עלה²⁴³ למעלה מהן מים מוכין שהן מטהרין בזוחלין, והיינו אפי' בזוחלין, דאי בזוחלין דוקא מאי למעלה מהן הכא בחד גוונא מטהרי והכא בחד גוונא מטהרי,

ותנן²⁴⁴ נמי מעין שהוא צר וחקקו ועשאו רחב, מטהר באשבורן, ואינו מטהר בזוחלין אלא במקום שהמים יכולין לילך שם מתחלה, אלמא מעין נמי מטהר באשבורן, ותנן במס' פרה פ"ו²⁴⁵ המפנה מעיין לתוך הגת או לתוך הגג פסולין לזבין ולמצורעין ולמי חטאת, אלמא לשאר כל אדם כשר אע"פ שהוא אשבורן, ולקמן בפ' ח' שרצים²⁴⁶ אמרי' כל הימים כמקוה ר' יוסי אומר כל הימים מטהרין בזוחלין, והיינו אף בזוחלין, שלא פסלן באשבורן, תדע שאם לא נאמר כן, פרת לא יטהר נמי באשבורן, שמא רבו הזוחלין על הנוטפין, ולא אמרו אלא אין המים מטהרין בזוחלין, הא באשבורן כולן מטהרין הן²⁴⁷.

הא דאמר שמואל נהרא מכיפיה מברין. תימה הוא שהרי אנו רואין שכשירדין גשמים הנהר רבה, וי"ל מפני שאמרו שאין לך כל טפח וטפח היורד מלמעלה שאין תהום עולה לקראתו טפחיים, כדאיתא בשלהי פ' סדר תעניות²⁴⁸. וא"ת, א"כ היכי שמעית מינה דפליגא דשמואל אדרב דאמר סהדא רבא פרת. איכא למימר דלשמואל כיון דנהרא מכיפיה מברין, פעמים שאין הגשמים יורדין ותהום עולה ומשקה הארץ ונהרי מברכי, אבל לרב אין עלייתו של תהום מברין הנהרות אלא הגשמים שיורדין לתוכן²⁴⁹. ועוד שאין זה סהדא רבא שפעמים שהגשמים מועטין ותהום עולה הרבה, ונראה מדברי ר"ח²⁵⁰ ז"ל שהלכה כרב, ואף רבינו הגדול ז"ל²⁵¹ כתבה לדאבוה דשמואל אע"פ שלא כתבה לדרב, וכן סלקא שמעתא, דהא שמואל נמי הכי סבירא ליה

לפרש בשאובין כדי שלא תקשה ממשנה זו לשמואל דסבר דנהרא מכיפיה מתברין דאינו אלא בגשמים שיורדין ולא בריבה שאובין, ועי' בסמוך. 235 פ"ה מ"ה. 236 פ"א מ"ז. 237 אפשר שרבו נתכוין בזה לפי הר"מ במשנה שם שמפרש נוטפין המימות אשר יטפו טפות טפות ממעינות המים, ורצה רבנו בזה לשון נוטפין ולפרש בזה דלא יקשה מכאן לשמואל דודאי דגם מהם אינו גדל הנהר מכיפיה. ועי' פי' הרא"ש מקוואות שם, ועי' "שולי האדרת" כשער המים עמ' פט. 238 עדיות פ"ז מ"ג. 239 וכ"כ הרשב"א כאן בשער המים עמ' פה. 240 עי' רשב"א כאן שהביא דברי רבנו בזה. 241 עי' תוס' ד"ה שמא וכ"ה ברשב"א שהביא כל דברי רבנו בשם התו', ועי' מיוחס לריטב"א. 242 מקוואות פ"א מ"ז. 243 שם מ"ה. 244 שם פ"ה

מ"ג. 245 מ"ה. 246 קט, א. 247 שגם באשבורן שם מעין עליו, ועי' רא"ש מקוואות, ועי' גם אר"ז ח"א סוסי' תשפ. 248 כה, ב. 249 לפי"ז אין חולקין רב ושמואל אלא במציאות הריבוי, ולביאור רבנו אפילו אין גשמים יורדין כלל מ"מ אפשר שיתברך התהום, מיהו אפילו ירדו גשמים מ"מ תהום עולה כנגדם טפחיים, ויל"ע לשמואל דס"ל דמכיפיה מתברין איך יפרש המשניות במקוואות פ"א ופי'ה שדנו ברבו זוחלין, וי"ל דמיירי דגדלו ע"י שאובין או מנהרות שפסקו חיותן שהיו יורדין טיפות טיפות. 250 עי' ר"ה בסוגיין, ועי' רשב"א ר"ן וראשונים כאן ונדרים מ, א ורבנו בהלכותיו שם והרשב"א בשער המים שער יא, שהביאו כל הדברים. 251 ר"י"ף כאן ועי' הלכות נדרים שם.

כי
בא
אין
בג
מה
מן
די
אב
לס
מכ
על
דל
אין
כר
בא
דע
בג
מי
מב
אוו
פר
נה
בע
על
דא
סל
מד
שנ
ואו
י"ו
שג
דש
ומי
פר
יונ
והו
פר
ובי
מה
הנו
152
מש
סי
סי

9

וְכִי־יִטְהַר הַזֵּב מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ **א**
 שִׁבְעַת יָמִים לְטַהַרְתּוֹ וְכַבֵּס בְּגָדָיו
 וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר: **ב** וּבַיּוֹם
 הַשְּׁמִינִי יִקְחֵלּוּ שְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי
 בָּנֵי יוֹנָה וּבָא אֶל־לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח
 אֹהֶל מוֹעֵד וּנְתַנֵּם אֶל־הַכֹּהֵן: **טו** וַעֲשֵׂה
 אִתְּכֶם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה
 וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוּבּוֹ: **ס**
 שְׁשֵׁי שְׁבִיעֵי כֶּשֶׁתׁן מְחֻבְּרִין **טז** וְאִישׁ כִּי־תִצָּא
 מִמֶּנּוּ שֹׁכֵב־זֹרַע וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת־
 כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: **י** וְכֹל־בֶּגֶד
 וְכֹל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִי עָלָיו שֹׁכֵב־זֹרַע
 וְכַבֵּס בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: **יא** וְאִשָּׁה
 אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אֶתָּה שֹׁכֵב־זֹרַע
 וְרַחֲצוּ בַּמַּיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: **פ**

מאן דאע' ישתטף במיאי: יג וארי
 ידכי דובנא מדוכה וימני לה
 שבעת יומין דדכותיה ויצבע
 לבושוהי ויסחי בשרה במי
 מבויע וידפי: יד וביומא תמינאה
 יסב לה תרתינן שפנינן או תרין
 בני יונה וייתי לקדם: יז לתרע
 משפן ומנא ויתננון לבנהא:
 טו ועבד יתהון כהנא חד
 חטאתא וחד עלתא וכפר
 עלוהי כהנא קדם: יז מדוכה:
 טז וגבר ארי תפוק מנה שכבת
 זרעא ויסחי במיאי ית כל בשרה
 ויהי מסאב עד רמשא: יח וכל
 לבוש וכל משף די יהי עלוהי
 שכבת זרעא ויצטבע במיאי ויהי
 מסאב עד רמשא: יח ואתתא די
 ישכוב גבר יתה שכבת זרעא
 ויסחון במיאי ויסאבון עד רמשא:

יתהון יצבע
 א ויהי מסאב
 די יקרב בה
 שטף במיאי
 חי במיאי ויהי
 כומאן דחסף
 א יתבר וכל

האמור צעני
 ומימי רגליו,
 אדם לעמא
 ים. צעול שלא
 וספר שבעה
 ו, זה שהוליא
 ת ידים, ללמדך
 ויס אלא חכר
 וכלי חרש
 מנאחריו וכו'
 יא ככולו* הוי

לקט בהיר

רש"י

מכה הזב, ואז אפילו לא נגע בו מומא, וישבר, לפי שאין לו
 טהרה במקוה: (כד) כשיפסוק מלזוב רירו, וכמו שאמר
 הכתוב מזובו פי' ולא מטומאתו, וקורא אותו "טהר" הגם
 שטמא גמור הוא כמו מקודס עד שיספור ויטבול ויעריב
 שמשו ויביא קרבנותיו, משום שאין עוד טומאה יולאת ממנו
 ויכול להתחיל למנות ולספור ימי טהרתו (ג"א), וצמגילה פירש"י אין נריך לטבול קודם ספירה עכ"ל: (כד) שהלא אמר
 הכתוב לטהרתו שפירושו לנורך טהרה, א"כ נשמע שז' ימים הללו נרבים להיות טהורים שלא יראה בהם טומאה, וכל זה

לומר זה הסטו: (יג) וכי יטהר. כשיפסוק (י"ג) -
 מגילת ח': שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים
 טהורים מטומאת זיבה (י"ג), שלא יראה זוב, וכולן
 רלוּפין (ח"כ - מה ס"ח): (יח) ורחצו במים. גזירת

אור החיים

הדרך טומאה זו למשפט אשר בו הוא דהיינו
 שמטמאה צב' וג' ראיות אינה אלא צבז כמוצן
 מאומרו טומאתו ולא של זבה:
 יח. ורחצו במים. טעם זכרון רחיצתו (י"ח) אז"ל

(ח"כ) להשוות לה משפט רחיצתה לכל התנאים
 הרמוזים בדין רחיצתו. ואם תאמר אם לזה נחבין
 הפסוק לא היה נריך והיינו לומדים כן מאומרו
 ואשה בתוספת ו' מוסיף על ענין ראשון להשוות

אור בהיר

קלו) הלא כבר אמר צפ' ט"ו.

רוש ורחץ במים,
 ג' והגם שכבר
 אפילו אחר עשר
 נריך לפחות פיו
 עבילה: (כג)
 דגד והוסט כולו

לעמא משכב
 מיכה ואוקי
 צב עדיין חני
 ה הוא פירוש
 של טומאה
 ים הם על זה

שלא לומר אחר
 זהו טעמא חני

הוא יִשְׁבֶּת־עָלָיו בְּנִגְעוֹ-בּוֹ יִטְמֵא עַד-
הָעֶרֶב: כִּי וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֶת־הָאֵת
וְתָהִי נִדְתָּהּ עָלָיו וְיִטְמֵא שְׁבַע־עַת יָמִים
וְכָל־הַמְּשָׁכָב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמֵא:
ס ד כה וְאִשָּׁה בִּיְיָזוּב זוּב דְּמָה יָמִים
רְבִים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אוֹ כִּי־תָזוּב עַל־

עֲלוֹהֵי בְּמִקְרָבָה בַּהּ יְהִי מְסָאָב
עַד רְמִשָּׂא: כִּי וְאִם מְשָׁכָב יִשְׁכּוּב
גְּבֵר יְתָה וְתָהִי רְחוּקָה עֲלוֹהֵי וְיָהִי
מְסָאָב שְׁבַע־עַת יוֹמִין וְכָל מְשָׁכָב
דִּי יִשְׁכּוּב עֲלוֹהֵי יְהִי מְסָאָב:
כַּה וְאִתְתָּא אַרְי יְדוּב דוּב דְּמָה
יּוֹמִין סְנִיאיִן בְּלֹא עֵדֵן רְחוּקָה אוֹ

אַרְי תְּדוּב
דוּב סוּכָת:
מְסָאָבָה הִי
תְּשָׁכּוּב עַי
בְּמְשָׁכָב רו
דִי תַתְּב
בְּסוּאָבָת ר
בְּהוֹן יְהִי כ
וְיִסְחִי בְּמִן
רְמִשָּׂא: כַּה

לקט בהיר

רשי"י

לרבות את המרכב (ח"ס): **בנגעו בו יטמא**. אינו מדבר אלא על המרכב (ח"ס) שנתרבה מעל הכלי (ח"ס): **בנגעו בו יטמא**. ואינו טעון כבוד בגדים, שהמרכב חין מגעו מטמא אדם לעמא בגדים (ח"ס - כלים כ"ג ג') (אלא *משאו מטמא אדם לטמא בגדים): (כד) ותהי נדתה עליו. (י) יכול יעלה לרגל (ח"ס) שאם בא עליה בחמישי לנדחה לא יטמא אלא ג' ימים כמוהו, ח"ל וטמא שבעת ימים, ומה ח"ל ותהי נדה עליו, מה היא מטמאה אדם (י) וכלי חרס חף הוא מטמא אדם וכלי חרס (ח"ס - נדה ל"ג): (כה) ימים רבים. שלשה ימים (ח"ס - תנח"י): **בלא עת נדתה**. אחר שילאו שבעת ימי נדתה (ח"ס - שינוי וטחאות י' א"ב)

זכת, כלומר גם כן דינס כמו שאמרנו בנגיעה ב' פסוקים הקודמות שטעונים כבוד בגדים: (לב) פי' תיבה יחירה היא, שהיה די לומר או על מושבה, כמו שאמר על משכבה, אלא בא לומר שיש כלי שדינו כמו משכב ומושב לענין טומאת מדרס, וכמו ב' פסוקים הקודמות, והוא מרכבה של נדה, ולא אמר בפירוש מרכבה משום ליטמא מעליה, שאין נאה לומר על אשה שרכבה כדאיתא בריש פסחים (סח"ז): (לג) מכאן והלאה, מחציבת בנגעו אינו שייך ואינו נקשר על שלמעלה, אלא כמו שאמרנו שבאומרו יושבת עליו נשלים המאמר ונשאר זכת דינס, וכאן המדובר רק ממרכבה של נדה, וזה שאמר בנגעו "בו" בו לבדו במרכב ולא בשאר, מפני שכבר אמר הכתוב ב' פסוקים הקודמות שנגיעת המשכב ומושב מטמא בגדים, אמר כאן שנגיעת המרכב אינו כן: (לד) משום דקשה הכפל, שאמר דבר אחד ב' פעמים, ותהי נדה עליו ואמר וטמא שבעת ימים, הלא היינו הך, לזה אמר שמאומרו ותהי נדה עליו יכול להיות פירושו כשיעור וכזמן נדתה, וישלמו ימי טומאתו ביחד עם טומאתה, כגון אם שכבו ביום ד' לטומאתה, יהיה הוא רק טמא ד' ימים עד יום ז' שלה, לזה אמר שבעת ימים הוא טמא מכל מקום, ולהפך אם לא היה אומר רק וטמא ז' ימים היינו אומרים שהבועל מקבל טומאה מן הנדה בנגיעה וטמא ז' ימים ולד הטומאה ואינו מטמא אחרים, לזה נר"ק לומר ותהי נדה עליו פי' ככל חומרות טומאתה: (לה) פירש"י יעלה לסופה, פי' שהרגל סוף האדם, כלומר יעלה הבועל מטומאתו יחד עמה כשנשלמה טומאתה: (לו) אדם בנגיעה וכלי חרס בדיקט, שאם משכבה מטמא אדם כ"ש היא בעממה: (לז) כי "ימים" פירושו ב', שמיטות רבים שנים, ולא אמר ורבים בוא"ו שהיה נשמע רבים חוץ מב' ונוסף על הב', אלא אמר רבים בלא ווא"ו, א"כ פירושא קמפרש רבים מב' והיינו ג' (ח"כ), ואין להקשות מיעקב שאמר הכתוב ויתאבל על בנו ימים רבים ופירש"י כ"ב שנה ולא ג' ימים כמו כאן, שהחילוק פשוט הוא, שכן כוננת תורה הק' ליתן שיעור, שהלא הם דינים והלכות הרים התלויים בשערה ותורה היא וללמדה אני נר"ק, א"כ בהכרח לומר שמקם הכתוב על חו"ל שיצינו שחפסת מרובה לא חפסת ופירושו ימים ולא שנים והפחות ברבים הם ב', ואומרו רבים לכל הפחות עוד אחד, וזוה לא קמם הכתוב אלא מפרש, משא"כ ציעקב לא בא הכתוב אלא להפליג ולהגדיל נערו של אבינו יעקב א"כ חפסת מרובה חפסת, וגם אם ישאר סתום אין קפידא, ופשוט הוא (ג"א), ועוד יותר מזה שלא אמרו חו"ל שפי' ימים רבים הוא ג' ימים רק במקום שאין הכתוב מפרש דבריו, ופשוט הוא שאם אמר הכתוב (אסתר א') (ד') ימים רבים שניים ומאת יום שאין פירושו ג' ימים, וכן הוא ציעקב שהיה מתאבל עד שלא ראהו והוא כ"ב שנה, ומזה למד רבינו לומר כ"ב שנה ולא שפי' ימים רבים כ"ב שנה, ופשוט הוא (ב"ב): (לח) פירושא דהא מלתא הכי הוא: שזפעס ראשונה שראתה בחייה אמר הכתוב שבעת ימים תהיה בנדחה, א"כ ז' ימים הראשונים ימי נדה, ואחר ששלמו ז'

נדה ע"ג): א
נדתה. מו
ומשפטה חו
טעונה ספיו
ספירת (ו)
צין רואה ו
צפרשה (כ)
שכל שלשה ר
שינוי וטחאות י'
ראיה אחת כל
כל מה דכתיב
שמג' כחוצים
בסופן היא נע
זכה: (מ) דט
והאריכו בזה ו
באחי והעיקר
שמדברים באו
א' (כ' מ') זה
טמאה ז' ימים
ז' ימים אלא ש
ראתה מטובל
מראה בו,

ואשכ מיו
כח. ואם
הספירה הי

11

נִדְתָהּ כְּלִימֵי זָבַב טְמֵאתָהּ כִּימֵי
 נִדְתָהּ תִּהְיֶה טְמֵאתָהּ הוּא: כו כָּל
 הַמְשָׁכָב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כְּלִימֵי
 זָבָה כְּמִשְׁכָּב נִדְתָהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־
 הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טְמֵא יִהְיֶה
 כְּטֵמֵאת נִדְתָהּ: כז וְכָל־הַנּוֹגֵעַ בָּם
 יִטְמָא וְכִבֵּם בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטֵמָא
 עֲדֵה־עָרְב: כח וְאִם־טִהַרְהָ מְזוּבָה →

ארי תרוב על רחוקה כל יומי
 דוב סוכתה כיומי רחוקה תהי
 מסאבא היא: כו כל משכבא די
 תשכוב עלוהי כל יומי רובה
 כמשכב רחוקה יהי קה וכל מנא
 די תתב עלוהי מסאב יהי
 כסואבת רחוקה: כז וכל דיקרב
 בהון יהי מסאב ויצבע לבושוהי
 ויחכי במיא יהי מסאב עד
 רמשא: כח ואם רכיאת מדובה

וי מסאב
 ב ישכוב
 לוהי יהי
 משכב
 מסאב:
 וב רמה
 חוקה או

מא. חינו
 לי: (ח"כ):
 בגדים,
 ים (ח"כ -
 | בגדים):
 לרגל (ח"כ)
 : אלא ג'
 ימה ח"ל
 ח"כ וכלי
 - נכח ל"ג):
 ח"כ: בלא
 ח"כ: (ח"כ -

ימים, הלא
 ביחד עם
 הוא טמא
 וטמא ז'
 ש"י יעלה
 וכלי חרס
 מר ורבים
 והיינו ג'
 שהחילוק
 למדה אני
 רבים הם
 ולהגדיל
 מזה שלא
 אסתר ח'
 נה, ומזה
 הכי הוא:
 זשלמו ז'

לקט בהיר

רש"י

ימים הללו צאים י"א ימים שנקראו ימי זיבה (ולמדו חז"ל
 זאת מן המקרא, וקצת מפרשים וזיבה הר"מ צמז"ל
 סוברים שהוא הלכה למשה מסיני), ואחר הי"א יום בלא שוב
 ז' ימי גדה ואחריהם י"א ימי זיבה וכן הוא עד שפסקה
 מלראות וקבעה וסת אחר אז התחל סדר זה עוד הפעם
 מתחלמה, ואמר הכתוב שהמדובר עד עתה היה מן ימי גדה
 ומכאן ואילך נדבר בלא עת נדחה פי' לא צימיי גדה אלא
 צימיי זיבה, וזה אחר ששלמו ויאלו ז' ימי נדחה, כדי שלא
 תחשבו שגם עתה המדובר צימיי נדחה אלא שעד עתה הייתה

נדה (ע"ג): או כי תזוב. את ג' הימים הללו (ח"כ): על
 נדחה. מופלג מנדחה יום א"י, זו היא זבה,
 ומשפטה חרוץ* (ח"כ) צפרשה זו, ולא כדת הגדה, שזו
 טעונה ספירת ז' נקיים וקרצן, והגדה אינה טעונה
 ספירת (ז') נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדחה
 צין רואה צין שאינה רואה (ח"כ), ודרשו (רבותינו)
 צפרשה (ח"כ), זו י"א יום שבין סוף נדה לתחלת נדה,
 שכל שלשה רגופין שתראה בחד עשר יום הללו תהא
 שינוי נטחאות חרות.

ראיה אחת כלומר יום אחד ועתה ימים רבים: טל ר"ל מה שאמר הכתוב "ימים רבים" שהכוונה ג' ימים כנ"ל שיך על
 כל מה דכתיב אחריו, בין על מה שאמר בלא עת נדחה וצין על מה שאמר אז כי תזוב וצין על מה שאמר על נדחה, לפי
 שמג' כתובים הללו למדנו הי"א ימי זיבה, לזה כל ג' ימים רגופים שתראה צי"א ימים הללו צין בתחלתן צין באמצעם וצין
 בסופן היא נעשה זבה ולא נדה, משא"כ בו' ימים שבין זיבה לזיבה אי אפשר שתהיה זבה, שכל אופן שתראה היא נדה ולא
 זבה: (מ) דע שהלימוד וסדר דרשת הכתובים משונה כאן ברש"י מאשר בת"כ, וכן בגמ' אפילו לפי גירסת רש"י יש שינוי,
 והארינו בזה המפרשים ליישב דברי רש"י להיותם מתאימים עם הגמ' או הת"כ, ואחר הדחוקים נשאלו ב"ע (ואני לקצר
 באתי) והעיקר בזה שמאחר שהאמת היא אחר דרשת חז"ל ש"א יום יש צין ז' ימי נדות מיישב רש"י פשטי הכתובים
 שמדברים באותן הי"א ימים, וכל שאין נפ"מ יוצא לענין דינא והלכה אין קפידא (ג"א): (מא) זה מליצה מפקוק במלכים
 ח' (כ' מ') זה משפטך אתה חרלמ: (מב) ויש חומרא גם בנדה שאין שיעור לראייתה, שאפילו ראתה טיפת דם כחרדל
 טמאה ז' ימים, משא"כ זבה לא נעשה רק בג' ימים, אבל אם לא ראתה רק יום אחד או ב' ימים לא נעשה זבה ואינה צריכה
 ז' ימים אלא שומרת יום כנגד יום, והוא עו"ה: אם ראתה יום ח' צריכה להמתין כל יום ב' שמא תראה, ואם עבר יום ב' ולא
 ראתה מטבול ותעריב שמשא ביום ב' ואור ליום ג' טהורה היא, ואם תראה גם ביום השני צריכה להמתין כל יום ג' שמא
 תראה בו, ואם עבר יום הג' בלא ראייה מטבול ולערב אור ליום ד' טהורה: (מג) פי' מן הכתובים שצפרשה:

אור החיים

ואשכ מיותרת ודרשו לבח ג' שנים ויום אחד:
כח. ואם טהרה מזובה וספרה וגו'. לרין לדעת
 גזירת הכתוב באיזה מקום הוא, אם
 הספירה היה לו לומר תספור לה, ואם אחר הטהר

לא היה לו לומר ואחר, ונראה על פי מה שאמרנו
 בצורת כהנים חכה לשונם ואם טהרה מזובה
 כשתפסוק מזובה ע"כ. לפי זה תהיה גזירת הכתוב
 תיבת מזובה, והכי קאמר ואם טהרה תדע מאיזה

וּסְפָרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהַר: **א**
 שביעי כט וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח לָהּ שְׁתֵּי
 תְּרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וְהֵבִיֵּאתָ אוֹתָם
 אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: **ב** וְעָשָׂה
 הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד
 עֹלָה וְכִפֵּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לְפָנֵי יְהוָה
 מִזֹּב טְמֵאתָה: **ג** מִפְּטִיר לֹא וְהִזְרַתָּם אֶת־
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאתָם וְלֹא יָמְתוּ
 בְּטְמֵאתָם בְּטְמֵאֵם אֶת־מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר
 בְּתוֹכָם: **ד** זֹאת תוֹרַת הַזֹּב וְאֲשֶׁר
 תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֹׁכֵב־זָרַע לְטְמֵאתָהּ: **ה**
 וְהִדְוָה בְּנִדְוָתָהּ וְהַזֹּב אֶת־זוּבוֹ לְזִכָּר

ותמני לה שבעת ימים וכתר בן
 תרפי: כט וביומא תמינאה תסב
 לה תרפין שפנינין או תרין בני
 יונה ותיתי יתהון קות כהנא
 לתרע משפן זמנא: ל ויעפר
 כהנא ית חד חטאתא וית חד
 עולא וכפר עליה כהנא קדם יי
 מדוב סוכתה: לא ותפרשון ית
 בני ישראל מסוכבתהון ולא
 ימותון בסוכבתהון בסוכתהון ית
 משפני די בנייהון: לב דא אורייתא
 דרובנא ודי תפוק מנה שכבת
 זרעא לאסתאבא בה:
 לג ולדסוכתה ברחוקה ולדדאיב

ית רובה לדבר
 די ישכוב עם מ

(ח"ט): (לג) והזב
 שלש ראיות ה
 חסג

ושניהם מטמאין טו
 הרמינו את הדיבור ו
 גמור בעל ג' ראיות
 הכתוב למ
 ד

רש"י

לקט בהיר

זכב (שס - שס): (לא) והזרתם. חין מירכ אלח
 פרישה" (אונק), וכן (שעי"ה ד') חורו אחור, וכן (גרא'
 מ"ע כ"ח) חור לחיו (ח"ט): ולא ימותו בטמאתם.
 הכי הכרח של מעמא מקדש קרוי מיתכ"ה (ספרי חקק
 י"ע י"ח): (לג) זאת תורת הזב. בעל ראיח אחת"ה
 (ח"ט), ומכו תורת: ואשר תצא ממנו שכבת
 זרע. הכי הכי הוא כבעל קרי"ה טמא עומאת ערב

מד) ואינו מלשון אזהרה שא"כ חסר ה"א, ולא מלשון
 שיחמר בלמנע התיבה, אבל עתה שחסר הנו"ן זה משפטו,
 שנלע הנו"ן דגוש שבזי"ן, וכאלו כתוב והמרחם, ומשום
 דקשה למכטאו יתן דגוש בזי"ן והוא ממלא המסרון, וכמו
 (יהושע ז' י"ג) והללם את נפשותיכם, שחסר המ"ם או
 הנו"ן (רא"ם), וכן פירשו אונקלוס ויוצ"ע, גם האזן עורא
 ו"ל. וזה פירוש התיבה, אבל ענינה שה"ג שהיא אזהרה
 שיפרשו ויבדלו את בני טמואתם קודם שיכנסו לעזרה,

וזיה לא יקשה לך שאמרו חז"ל צמ"כ והזרתם את בני הכי או אזהרה (ב"ב): מה) פי' צלמת כרת הוא חייב ולא מיתה
 צידי שמים כדכתיב צפ' חקת, והכתוב קראו מיתה לומר שלא רק הגפש נכרתה אלא יש בו מיתת גוף ג"כ (מלבי"ם), ועוד
 לומר שלא רק זרעו נכרת אלא גם הוא בעלמו (ג"א): מה) משום יתורא דב' קראי דרשו בו חז"ל שבא לומר מה שלא
 נאמר למעלה בפרשת הזב, כי לעיל בפסוק ז' וג' למדנו כשראה ב' ראיות או ג' ראיות, ובא הכתוב כאן ולימד אם לא ראה
 רק ראייה אחת (רא"ם): מה) מדפחת בוצ שאמר זאת תורת הזב ולא קיים מיד לומר והזב את זובו, אלא הפסיק בבעל

אור החיים

טכרה, לא תחשוב שזכבתלק הזב נסתלקה
 טומאת ממנה, לא כן, שלא נסתלקה אלא טומאת
 הזב עלמו, והוא אומרו מזובה אבל לא טומאת
 מגע זב, ועודנה טמאה ולריך לספור ז' נקיים,
 והוא אומרו וספרה לה וגו' ואחר הטכר מכל:
 חסלת פרשת מצורע

זמן תקרא טכרה מזובה מעת נפסק זובה נקראת
 טכרה לספור ז' ימים, והוא שאמרו כשתפסוק
 מזובה והבן. ותמלא שפרש"י בפרק קמא דמגילה
 (ח') וזה לשונו כשתפסוק מזוב' לאלתר תספור
 שאינה לריכה לטבול קודם והוא מכוון למה
 שכתבתי. עוד נראה לפרש הכתוב על זה הדרך ואם
 טכרה פירוש נסתלק הזב שכן הוא משמעות חיבת

ווארבעה
 אנתנו ישב
 ומתנו שם
 יחינו נחיה
 ויבאו עדיך
 מתנה ארם

13

המת, כי המקור משחת, והשוכב לא יודע אם ישחת ורעו או יהיה ממנו ולד נוצר. וכוזקרי
טמאת המת, בעזרת המימית והמחיה, ותבאר לד תקרי ועוד אזכיר בגדה (להלן יח יט)
עקרים.

הקל הפתוב בזוב האשה בעת נדחה ולא תיב בה קרבן, בעבור שהוא בטבעה, ולא
נתרפאת מחלי. וממא אותה שבעת ימים, בין שתראה יום אחד או כל השבעה, כי הנשים
בטבען לא תהיה בהן יותר משבעה, וזלתי בהיות בהן שפע ותר בחלי. אבל כי יזוב זוב
דמה ימים רבים בלא עת הידוע לה, או שתוסף על העת, ויזוב זוב דמה ימים רבים
אחרי השבעה ההם, הנה הוא הלי בזוב האיש, והצריך אותה קרבן בהתרפאותה כדון הזב.

7 ו לא הזכיר הפתוב טבילה באשה, כי הזכיר זוב האיש וממאתו, ואמר בסוף (פסוק יג):
ורחץ בשרו במים חיים וטהר, וחרו ואמר באשה (פסוק יט): ואשה כי תהיה זבה, באיש
הזב, דם יהיה הזוב שלה, לא לבן באיש, והזכיר הממאה בגדה וזבה, ואחרי כן הזכיר
בזבה (פסוק כח): ואם טהרה מזובה, באשר יטהר הזב מזובו, וספרה לה שבעת ימים, באשר
יספר הזב, ואחר המטה, בטהרת הזב, ועל דרך הפשט, שתהיה צריכה רחיצה במים חיים
זוב. אבל רבותינו הקלו בטהרת הזבה שתטהר בדרך שאר הנטמאים מממאתם במו מקוה

טוב ירושלם

עושה תמיד את פעולתו*, והמתחבר אתה אף פעם אינו יודע אם זרעו ישחת, או יתהוה ממנו ולד*.
וכאשר אזכיר לך בעז"ה* את הטעם של טומאת המת יתבאר לך טעם טומאת הקרי*. ועוד אזכיר לך
אצל הנדה עקרים* (להלן יח יט).

והפסוק מקל אצל זוב האשה בעת נדתה ואינו מחייב אותה קרבן*, מפני שהוא בטבעה*, ולא
נתרפאה ממחלה*. ומטמא אותה שבעה ימים, בין אם ראתה יום אחד, ובין אם ראתה כל השבעה*, כי
אין טבע הנשים שראיתן נמשכת יותר משבעה ימים, אלא אם יש אצלן עודף דם כתוצאה ממחלה. ולכן
אם דמה זב ימים רבים לא בעת הידוע לה, או אם מוסיפה לראות על עת זו, ודמה זב אחרי שבעת ימי
נדתה, הרי זו מחלה כמו זוב האיש, והיא טעונה קרבן כשתרפא כדון הזב.

ומה שהפסוק אינו מזכיר אצל אשה טבילה, מפני שהזכיר את זיבת האיש ואת טומאתו, ואמר
בסוף (כפסוק יג): ורחץ בשרו במים חיים וטהר, וחרו ואמר אצל אשה: ואשה כי תהיה זבה (פסוק
יט) כאיש הזב, דם יהיה זובה, לא לזבן כזוב האיש, ומזכיר את הטומאה של הנדה ושל הזבה, ואחר כך
מזכיר אצל זבה: ואם טהרה מזובה (פסוק כח), כמו שהזב נטהר מזובו, וספרה לה שבעת ימים, כמו
שסופר הזב, ואחר תטהר, כטהרת הזב.

ולפי דרך הפשט היא טעונה רחיצה במים חיים כזב. אבל רבותינו* הקילו אצל טהרת הזבה שהיא

פני ירושלם

את פעולתו, להוות מהזרע ולד. ולשון רבינו "כי
המקור משחת" הוא על פי הפסוק במשלי (כה כו).
ולד, ולכן טמא כל מוציא זרע.

רק לקיום הזרע, ולכן אסרה חיבור עם נדה מפני
שאינה מתעברת.
קרבן עולה וחסאת כזבה.
בטבעה, ולא חטאה גרם לה, ולכן אינה טעונה חטאת.
ולא נתרפאה ממחלה, ולכן אינה טעונה עולה.

וכאשר אזכיר לך בעז"ה בפי חקת (יט ב) את הטעם
של טומאת המת, שהוא "בעטיו של נחש" (כנ"ל
בהערה ד"ה כטעם).
כטעם טומאת הקרי, שהוא גם כן מפני שנכנס בו רוח
טומאה.

אבל רבותינו, בתוספתא (מגילה א יא, זבים ד א).
שם כותב רבינו שהתורה התירה את החיבור

(תוספתא מגילה פ"א)
שכבכלל האיש היא,
בדם, ולחלק בין ע
לומר: ואחר המטה

נטהרת כדרך שאר הו
"ואחר תטהר", מכיון
שזובה הוא דם, ושיש
שהפסוק בא לרבות ל
חיים.

(יג) וספר לזי*.

(כד) ותהי נדתה עליו

(יג) וספר לו. להלן (כ)
שימנה בפיו ויזכיר חשנ
אצל ספירת העומר, ו
החשבון. וכ"כ החינוך)
(כד) ותהי נדתה עליו

(תוספתא מגלה פ"א ה"א). והטעם להם, מפני שלא היה צריך להזכיר כלל ואחר המהרה, שבכלל האיש הוא, שלא בא הכתוב אלא להזכיר החלוק שבין הזכר לנקבה, שיהיה זוכה בדם, ולחלק בין עת נדתה ובין בלא עתה, ולפיכך סברו שבא הכתוב לרבות לה מהרה, לומר: ואחר המהרה בנמקרים בתורה, גם בלא מים חיים.

טוב ירושלים

נטהרת כדרך שאר הנטהרים מטומאתם במי מקוה. וטעמם, מפני שהפסוק לא היה צריך להזכיר כלל "ואחר תטהר", מכיון שהיא בכלל האיש, שהרי הפסוק בא להזכיר רק את ההבדלים שבין הזכר לנקבה, שזוכה הוא דם, ושיש הבדל בין הזיכה שהיא בעת נדתה לבין הזיכה שהיא בלא עת נדתה, ולכן דעתם שהפסוק בא לרבות לה מהרה, וכונתו לומר: ואחר תטהר כשאר הנטהרים בתורה, גם בלי מים חיים.

(יג) וספר לר'.

(כד) ותהי נדתה עליו*.

פני ירושלים

שרם הנדה הוא סם המות, ושהטבע הרע והמזיק שבנדה מוליד גנאי ורוע באויר, וכל שכן שהיא מזיקה לשוכב עמה, שגופה ומחשבתה דבקים בו וכמחשבתו, ולכן גזר עליו הפסוק: ותהי נדתה עליו, כי רעתה רוע מדבק.

(יג) וספר לו. להלן (כג טו) כותב רבינו שאין הכונה שימנה בפיו ויזכיר חשבונו, כמו וספרתם לכם האמור אצל ספירת העומר, אלא הכונה שלא ישכח את החשבון. וכ"כ החינוך (מ' של).
(כד) ותהי נדתה עליו. להלן (יח יט) כותב רבינו

ובזכרי יח (ט)

וה, ולא הנשים יזכר זוכה בדם רבים. יין הנב.

פסוק (ג): פא'יש הנזכיר פא'שר מ' חיים מ' מקוה

נו ולד* אזכיר לך

ה*, ולא נעה*, כי לה. ולכן זבעת ימי

ז, ואמר בה (פסוק ואחר כך זים, כמו

בה שהיא

דה מפני

ח חטאת.

י ראייתה

(א)

הוא דמיון הל"ד נשי
 שוח ה"ן רב פלגוי ז'
 ס"י קס"ו וש"ו
 בעל בעילת מצוה
 זמנה וכו"ל כשהגיע ז'
 ובכל מקומות ישראל
 בעל בעילת מצוה וז'
 ס"י קס"ו וש"ו
 המים שאין שם מ' ס'
 מימיו אעפ"י שאין שם
 במ' טאה הוא טובל
 היו מים רדופין ואש
 במים ומים חופ"י מלמ
 אח ענמה כד עולה
 בזמן שיש בהמת המי

ס"י קס"ח וש"ו
 הלכה' הנמש' אשה ז'
 שהיא מצוה פורש ממו
 שחפור שבעה נקיים
 בחולים גורם לדם כדו
 ראשול' אוחזת אוחז
 מתחללת היא פורש
 ותחללת המלכה מל

ס"י קס"ט וש"ו
 לטבול מפני גנה ומפי
 יכולים לעזוב אח הו
 מנינו חקנה למה כל
 להשחמש בבית ולהיו
 בכל והכל מוגע' בה ול
 כיון שרמזה אעפ"י
 לבעלה הוזהר שלא יו
 ס"י קע' וש"ג
 ומתפללת או פטורה
 דילמא מברכת ומחפ
 דחפילה בכל לשו' לא
 ומברכת בנדחה כח
 דאסורה לביתה כלום
 מדה קולה לא חלחה

שיעורה מ"ג בימים וחומש ביאה קמה' וכך אלו נוסגי
 בזמן הזה בחלה ראשונה שהיא לאור אלו עושין בה כמו
 שהיו עושי' במקדש באותה חלה שלא היחה ראויה
 לאכילה דק"ל הלכה כר"א דאמר לא תקרא לה שם עד
 שחלפה שאם בא להפרישה ולהניחה אחיה לדי חימוך
 ועובר משום כל יראה ובל ימלא ואם בא להשליכה לאור
 אין שורפי' קדשים ב"ט ואם בא לקרות לה שם ולאופה
 עובר משום לא חעשה מלאכה דקא עביד מידי דלאו
 לורך אכילה הוא הילכך קורא לה שם אחר אפ"י
 ומיח לה עד חולו של מועד ושריף לה וכן הלכתי:

לו ז'

→ **ל' ס"י קס"ד** ושאלתם מדה שטבלה בים עלתה לה
 טבילה או לא כך ראינו שגדה דאורייתא עולה לה טבילה
 בים מפני שהים במקוה ומקוה בה טובלין כל חייבי
 טבילה מדה ויולדת ומזרע' וטמא' בנבלה ובשרץ ובעלי
 קריין חוץ מזה שנאמר בו ורחץ בשרו במים חיים וטהר
 ועכשו כל נדוח שבישראל ספק זבות הן ואין עולה להן
 → טבילה במקוה אלא לריכות מים חיים שכן שנינו כל
 הימים במקוה שנאמר ולמקוה המים קרא ימים ר'
 יהודה אומר ים הגדול במקוה ולא נאמר ימים אלא שיש
 בו מיני ימים הרבה ר' יוסי אומר כל הימים מטמא'
 בזוהלין ופסולי' לזבים ולמזרעים ולקדש בהן מ' הטאה
 וכל נדוח ספק זבות הן והלכה כרב דאמר זבה שהפסיקה
 טהרה בג' טהה יסופרת למינן שבעה וה"ה למה וספק
 זבה היא ל:

ס"י קס"ה ושאלתם הא דאמור רבין בעל בעילת
 מצוה ופורש לריבה שבעה נקיים וטבילה בעיקר זבה
 או לא תיסקת השו לה חכמים שמה עם טורח דם
 בחולים או אפשר לבא דם בחולים בלא לחזוטי זיבה
 וכיון דמשום הכי הוא לא שגא דאחא ועודה בבית אביה
 וניסח וכו"ל לריבה שבעה נקיים וטבילה בעיקר זבה
 והלכתא עוברת ומניקה שראו דם הרי הן נשאר
 כל נדוח וזבות בין לשבעה נקיים בין לטבילה והא דחק
 ר"א אומר ד' נשים דיין שעתן אלו הן בחולה מעוברת
 ומניקה וזקנה והלכה היא לענין מגע דקדשים וחרומה
 דהיבא דוסח בשעה ראשונה דלילה ונגעה כל היום
 כלו שלפני וסחה בחרומה ובקדשים שחיס עשרה שעות
 קודם וסחן מטמאות אוחז כמ"ש ר"ל בבעילתו דכתיב
 והאחרת אח בני ישראל מטמאתם ולא ימוחו בטומאתם
 בעמאת אח משנני גו' אזהרה גדולה לבני ישראל שיפרשו
 משוחיכם סמוך לוסתן וכמה עונה הילכך לענין מגע

וכך ראוי בזמן שרוי לברך ברכת שואין משאילין אותה
 אם נשרה היא לברך עליה אם אומרת כשרה מברכין
 ואם לאו אין מברכין וכך הוא המנהג וטוב ויפה וכבר
 כתבנו צפ"י כחובות:

לדבנו שריף ז'

ס"י קס"א ושאלתם חלה גדולה שמתין אותה
 לכהן מותר לקרות לה שם ב"ט של פסח קודם אפ"יחה
 שלא אסרו לקרות ב"ט של פסח שם אלא לחלה של אש
 שאם קרא לה שם אין יכול לשרפה דק"ל אין שורפי'
 קדשים ב"ט ואם אפה אותה אחר שקרא לה שם הרי
 אפה מה שאסור לחלו ב"ט דאסור לעשות בו אלא
 אוכל יפש בלבד אבל חלה גדול' כיון שכהן עמא אוכל
 אותה הרי היא נשרה לאפוחה ב"ט וכשהוא קורא עליה
 שם ב"ט אינו עובר על כל מלאכה לא יעשה בהם אבל
 חלה של אש ב"ט ודאי לא תקרא לה שם עד שחלפה
 ובשאר ארעא לכתחילה כך ראוי לעשות וכך המנהג
 אבל אם טעה וקרא לה שם מותר לאפוחה במקום
 שיש כהן קטן שהרי היא ראויה לו כדשמואל דאמר אין
 חרומה ח"ל אסורה אלא במי שטומאה יולאה עליו מגופו
 ואם לא קרא לה שם לא יפריש מראשית העיסה סחם
 ויאפה אותה לפי שאין העיסה ראויה לכך אלא אופה
 אח כלה ומתקף אח הלחם בסל אחד ומזילה ככר א'
 מן הסל מעשרים וארבע ככרות וקורא עליה שם
 וכן הלכה:

לדבנו יובק ג'אן

ס"י קס"ב ושאלתם והלכתא חופ"י חלה של אש
 בפסח וכן בשאר ימים טובים ואין שורפי' אותה דאין
 שורפי' קדשים ב"ט אבל מיחה' אותה לאחר י"ט
 ושורפי' אותה ולענין ברכה אין מברכין אלא על חלה
 של אש ושל כהן ואין קויון חלה מכהן כלל לפי שקדושת
 הגוף היא ואין יולאה לחולי' אבל כל המפריש חלה מחזר
 על כהן וזוהנה לו חה מעשה ומנהג:

לרב בערובאי ז'

ס"י קס"ג ושאלתם לענין הפרשת חלה מן העיסה
 אם לרי' לשער א' מכ"ד או לא כך ראינו שלא הריטונו
 חכמים לשער אלא אפ"י לש סאה כלה בעריבה אחת
 אין עליו להפריש אלא חלה אחת כדכתיב ראשית
 עריסותיכם חלה גו' ומראשית עריסותיכם חה שחייבו
 חכמים אחד מכ"ד מתחלת חיובה של עיסה וכמה

ספר משניות האמנות
 שער' משנה

תשס"ה
 חתום ביום י"ד חשוון תשס"ה
 הרב משה מרדכי גינתים ז"ל
 ד"ר הרב אבינועם מרדכי צוק אביתן ז"ל

להעמיד שמועתו וכו'. גם רב פלגיו גאון (תשובה"ג עמ"ד משנה ס"י קמ"ד) כתב כדברי רבינו הלוי וזכר אה דקמירא להו לרבותא דמהך עובדא דלחזיה דשמואל שמעין דלף על גב דלחזרייתא אין וזה טעונה מים חיים מכל מקום מדרבנן טעונה מים חיים כמו זב ולהכי עבד להו מקואות פירוש שחפר בארות מקום מוצא מים חיים לטובל בהן ציומי ניסן דלס לא כן למה ליה לטרוח כולי האי לעשות מקואות כגון נמלאים צורות מלאים מימי שנגיס ציומי ניסן בכל המקומות שצבצב אלא צעל כרחק

(ג) ואף אם תטבול במעין צריך שיהא בו ארבעים סאה אף על גב דמעין מטהר בכל שהוא היינו דוקא לכלים (ד) אבל חן אדם אפילו אם הוא קטן שכל גופו מתכסה בפחות מארבעים

וב"ש ואף אם תטבול במעין צריך שיהא בו מ' סאה אף על גב דמעין מטהר בכל שהוא היינו דוקא לכלים אבל אדם אפילו הוא קטן וכו' אין טבילה עולה בו אלא אם כן יהיה בו מ' סאה [וכו']]. בתורת כהנים (שמיני ריש פרשה ט) תניא אילו נאמר (ויקרא י"ז לו) (ו) מקוה מים יהיה טהור יכול אפילו מילא מים על כתפו ועשה מקוה לכתלה יהיה טהור תלמוד לומר מעין מה מעין צדי שמים אף מקוה צדי שמים אי מה מעין מטהר בכל שהוא

אף מקוה מטהר בכל שהוא תלמוד לומר אך מעין מעין מטהר בכל שהוא והמקוה צמ' סאה אי מה מעין מטהר צוחלין אף מקוה מטהר צוחלין תלמוד לומר אך מעין מעין מטהר צוחלין והמקוה באשצורן ובפרק ג' מיני (מ"ד לה) אמרינן רביעית דמקוה בטולי בטולה משמע דמקוה נמי מטהר רביעית אם כל גוף הדבר הנטבל בו יכול להחכסות בו צמ' אחת וכדקאמר בפרק קמא דפסחים (י"ז:) רביעית חזי להטביל בו מחטין וצינורות ואם כן האי צרייתא דקמא דמקוה צמ' מ' סאה מדרבנן היא וכתר דבטולה לרביעית דמקוה ואף על גב דריש ליה מקרא אסמכתא בעלמא הוא וכיון דגבי מקוה צמ' סאה קמתי מעין בכל שהוא משמע דכי צטלו רביעית דמקוה כל שהוא דמעין לא צטלו. וכן משמע מדמתן בפרק קמא דמקואות (מ"ו) למעלה מהם מי מקוה שיש בו מ' סאה שבו צוחלין ומטבילין פירוש צוחלין אדם ומטבילין כלים דאף הן צמ' מ' סאה כמו שנתבאר דבטולה לרביעית דמקוה למעלה מהן מי מעין שמימי מועטין שרבו עליו מים שאובין שזה למקוה לטהר באשצורן ולמעין לטהר ד' בכל שהוא נראה דלחזרייתא ומטבילין דקמתי גבי מקוה קאי דהך כיון דמי מעין ינהו צוחלין בהם אדם וכלים בכל שהן כלומר ששיעור שכל גופו יהא עולה בהם צמ' אחת דאי לאו הכי לא עלתה להם טבילה כמו שנתבאר צמימן ק"ח (פג.). וזהו טעמם של הרמב"ם והראש"ד שכתבו דלף אדם מטהר צמ' מעין בכל שהוא: וי"א כל שהוא דוקא קאמרי אלא כל מקום שכל גופו עולה צמ' אחת וכן כתב הראש"ד בסוף גדה (הלי מקואות ס"ח א)

לפי דעה טעונה מים חיים לא היו טובלות כל השנה אלא בנהרות שהן מים חיים וציומי ניסן עבד להו מקואות מים חיים. וכן פירש רש"י בפרק בתרא דעכורות (דף נ"ה: ד"ה מקוה) גלישגא קמא עבד להו לצנתיא מקואות ציומי ניסן מקוה מים חיים וצעיס צבית ולא היה מניחן לטבול בנהרות שצממות הגשמים ירדו גשמים הרבה וכו' עד משום דהוה להו ספק צבות וצב כתיב מים חיים ולפי מה שכתבתי לכתב קושא על שמועתו של הרב הלוי מהיהא דתורת כהנים דפשיטא דדבר תורה לא צעין צובה מים חיים אלא דמדרבנן צעין מים חיים וכדחזינן מהך עובדא דלחזיה דשמואל ואפשר דמפי שמועה זו נהגו בכל הקהלות שיכינו לנשים מקוה מים חיים וצעין לטבול בהם אכן כל הנציאים פה אחד דליחא להך שמועה דרבינו הלוי וזהו אינה צריכה מים חיים כלל אפילו מדרבנן והכי נקטינן: L

ג ואף אם תטבול במעין צריך שיהא בו מ' סאה וכו'. טעם מחלוקת זו כתב הראש"ד בתורת הצימ הארוך (נ"ו) תחלת שער שביעי והכריע כדברי ר"י והראש"ד להחמיר בדבר שאיסורו כרת ע"ש גם צבית יוסף מוצא מחלוקת זו ועיין צמ' שכתבתי לעיל תחלת סימן ק"כ. ונקטינן דלף מעין דמטהר צוחלין אין טבילה עולה בו אלא אם כן יהא בו מ' סאה ופירש צמ' יוסף כשתתקן כל המים שמתחלה ועד סוף הם מ' סאה טובלות בכל מקום ממונו שגוף הנטבל מתכסה בו צמ' אחת ועיין שם:

כדברי חן הראש"ד וכן כתב הראש"ד בתשובה (מ"ד ס"י ע"ה) על דברי הראש"ד וכן כתב הר"ן בפרק צ' דשבוועם (ה' ד"ה א"י) וזה לשונו אי מה מעין מטהר בכל שהוא לאו דוקא כל שהוא אלא לאפוקי מ' סאה - קאמר - שאינו נריך כמקוה אלא מיהו נריך שיהא כל גופו עולה בהן צמ' אחת ולא צחלין אלא דכיון דכל גופו עולה בהן הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו סגי דמעין ליכא ימורא לאפוקי מהכי מה שאין כן במקוה דאפילו גוף וכל גופו עולה [בצ"כ] סאה לא עלתה לו טבילה עד שמתבול במקוה של מ' סאה מדכתיב ורחן [את] כל בשרו צמים [הי] דרשינן (עירומין ד':) מים שכל גופו עולה בהם דהיינו מ' סאה עכ"ל (ב). וכן כתב הראש"ד בספר צעלי הנפש (שם עמ' ק"ט) את כל בשרו מים שכל גופו עולה בהם וכמה הם כמה על כמה צדדים שיש להם מים צמי מקוה דכתיב את כל בשרו אבל צמים חיים לא דכתיב גבי זב (ויקרא טו יג) ורחן בשרו צמים חיים ולא כתיב כל בשרו הילכך כל היכא דמכתיב צמ' צמ' אחת עלתה לו טבילה. ורבינו לא חשש לפרש מפני שסמך על מה שכתב צמימן ק"ח (שם) צריכה שמתבול כל גופה צמ' אחת דממילא

דרכי משה

(ב) וכן כתב במדרכי (בה"נ ע"א דף של"ב) (שבוועת ריש ס"י חשמה) וכן כתב ב"י בשם הרא"ש והרשב"א שכתבו כך כדברי הראב"ד עכ"ל. עוד כתב המדרכי דלעיל דאין מעין מטהר בפחות מרביעית אבל רבי שמחה כתב אפילו פחות מרביעית עכ"ל:

פרישה

(ג) ואף אם תטבול במעין צריך מ' סאה. לנו לומר אף על פי שרחן את [כל] בשרו צמים שמימי גמרו מ' סאה צמקוה כתיב חכמים תקנו אף צמ' וכו' (אף על גב דמעין מטהר בכל שהוא והוא אמינא דאין לחלק בין כלים לאדם כדעת הרמב"ם והראש"ד קא משמע לן רבינו דלא. עד כאן המגיה): (ד) אבל לאדם אפילו קטן וכו'. שלא חילקו באדם לשער לכל אחד לפי גופו כ"כ האשיר"י:

דרישה

[ב] ואף אם תטבול במעין צריך שיהא בו מ' סאה וכו' עד וזהו הסכים הרא"ש. עיין מה שכתב בית יוסף על זה ריש סימן ק"ך ומה שכתבתי שם (אות א) דאף דסבירא ליה דלתורתא אדם צריך שיהא גם במעין מ' סאה מכל מקום אינו מוכרת שיהא כן הדין בטבילת כלים הנקחין מן הנכרים אף שנאמר בו במי נדה יתהטא (בבבא דר"א כ"ג) בגי' ע"כ דכלי מדין ע"ש: מעשה באחד שאנס את אשתו להטביל אותה בשלג שאינו נפטר ומחזיק מ' סאה

והורה רבינו שמריה דעלתה לה טבילה והר"ח מפרי"ש [ן] דחה שם ראייתו והמרדכי (שבת ס"י שלב) מסיק והיהודים [ן] גוהרים מזה עכ"ל מור"ש (מהרש"ל בבבא דר"א לטור). (יש ליהור (בשמנקיין) [כשמנקיין] המקוה לזרוק המים לחוץ שלא יהוור ימלאנו בחזרה אך ימחניו שיהמלא המקוה מנביעותו או ממי גשמים או ימכשו (מקוה) [ממקום] אחר בלא שום דילוג - אגודה פרק הכל - ממירין (ו) ריש תמורה (רי"ב) רש"ל (בבבא דר"א לטור ד"ה דוקא). עד כאן המגיה):

סימן פח

76 ואשר שאלת עוד בסנהדרין (פ"ד ע"ה) ברש"י הלכת י"א יום. ואם ראתה ג' רצופים הויא זבה לקרבן ולמבילת מים חיים. ואמרת בזה"ל תמוה אם אינו ט"ס היכן מצינו שצריך שום טמא מים חיים כי אם זב. ועוד הלא כל נשי דידן ספק זבות נינהו. ומעולם לא פקפק אדם בהם שלא יטהרו במקוה. ומפורש הוא במקואות פ"ק וברמב"ם עכ"ל.

תשובה דע אחי שאין כאן ט"ס שכבר היו סבורים כך גאונים קדמונים וכמו שהביא רש"י עצמו בפרק כמה אשה (ס"ה) ובגדה. דאבוה דשמואל דעביד לבנתיה ביומי ניסן מקואות. שמרבו הלוי קיבל לפי שספק זבות הן וצריכות מים חיים ע"ש. ודחה דבריו. משום דאיתא בתוספתא דפ"ק דמגלה אין בין זב לזבה אלא שהזבה אינה טעונה מים חיים. ובבכורות הביא פירוש רבו הנזכר ולא ערער עליו. א"כ הא דפירש בסנהדרין נמי דרביה הוא. ולא טעותא. דספרא דווקנא כתביה.

ברם טעות בדבר משנה נמי לא הוי. ואינו יודע מדוע כתבת כמפורש הוא במקואות פ"ק. ואין שם אפילו זכר ראייה לדבר (א"ל ר"ל נמפשי הסנה) כי מאותה ששנינו למעלה מהן מים חיים שבהם טבילה לזבים. אין להוכיח כלום דאיכא למימר תנא לישנא קלילא נקט. וזבות בכלל זבים נינהו.

תדע דקתני נמי התם והויה למצורעים. אטו מצורעים ולא מצורעות. הא ודאי ליתא אלא אורחא למינקט גברי. וה"ה נשי בכללא חדא. הכי נמי לזבים דתנן הוה מצינן לפרושי שפיר כה"ג (והכי איתא טובא דכוותה כמו שאמרו זבים ומצורעין משתלחין) ולא מוכח מידי מסתמא דמתני'.

(איברא אי ממתני' אית לן דעדיפא. אדרבא איפכא אשכחן לרבי. דסתם ותני בהדיא זב וזבה בחדא לענין מבילת מים חיים. כדאיתא סוף פ"ה דמקואות. וזה אמנם לפי דרך הר"מ ז"ל עצמו באותה משנה שקילס הרא"ש את דבריו. אע"פ שהוא ז"ל נדחק לפרש זבה לענין אחר. כמ"ש שם. והו מפני שכבר הסכים ז"ל לסמוך על התוספתא ואול לשטתיה מיהו ודאי המשנה מתפרשת בטוב יותר בענין אחד והוא פשוט וברור בלי שום דוחק. ומדוייל ידיה משתלים הר"מ ז"ל בהא. דמשמע מהתם ודאי דהדיא תוספתא לאו דסמכא היא או לכ"ה לאו כ"ע ס"ל הכי. אבל מפני שיש להמפרשים ד"א באותה משנה. על כן אינה ראייה מכרעת עדיין).

אלא שהמפרשים פה אחד הסכימו לדעת → הר"מ ואמרו שאין הזבה בכלל זבים לענין זה. ויצא להם דבר זה בפשיטות מאותה תוספתא הנזכרת. וכן תפסו במושלם כל הפוסקים המפורסמים הנודעים לנו. ומי יבוא אחריהם ויהרהר אחר דבריהם. ודאי כל הפורש מהם למעשה ולהוראה כפורש מן ההיים.

אולם עוד אני מדבר לכבוד רבו של רש"י → שהיה גדול קדמון. וגם רש"י עצמו משמע בשני מקומות דמעיקרא הכי הוה ס"ל: ולא עוד אלא שגאון אחד מהגאונים הקדמונים אחר התלמוד רב פלמיז ז"ל כך היה סובר גם הוא. כמובא בפוסקים ריש הל' מקואות. אף הב"ה בס"י ר"א רצה ליישב דעתם קצת. אלא שאין הדעת נוחה כמה שרצה ז"ל לחדש מדעתו גורה שלא נזכרה בתלמוד ואין לה רמו בשום מקום.

אבל אני הדיוט אומר להפוך בזכות הגאונים (מלמד האמור. למעלה) לכבוד אדר יקר תפארת. תורתם נוהי נפש. אולי ראו שאין

כאן חובלי יצק זמין ג"ץ
הוצאג מחוצה - שך

הכרח גמור לפסוק כתוספתא הנזכר. דמשמע קצת דגמרא דילן פליגא עלה מדרכי לא שנאה. ותלמודא נמי לא אשתמיט בשום דוכתא לאשמעינן כי הא מילתא. שמע מינה דלא. ס"ל הכי.

ולא תהא הוכחה זו קלה בעיניך כי הרבה נשתמשו בה הפוסקים כשיש איזה נטייה עצומה עמה וביחוד מצינו כואת לעמוד ההוראה הר"מ ז"ל במקומות הרבה מספריו. ובפרטות פ"ב מהל' נדרים הלא תראה שדחה ברייתא ערוכה בספרי ובירושלמי מאין חולק רק מאומדן דעתו הרחבה. ומפני שלא נזכרה אותה דרשה בתלמודנו שאנו סומכין עליו.

הרי כי לא ראינו כזה ראייה גדולה היא אפילו בלא סמיכה הכרחית משמט התלמוד. כ"ש אם נוכל להוכיח ממנו ההפך באופן מה. כאשר נאמר בנדון זה בעוה"י. שרשאים אנו לומר כן.

ובקושיטא לא ידענא לגמרי מהיכי נפקא ליה לתנא דברייתא שאין כן בזבה. ואי מדכתיב מים חיים בוב לחוד. נילף. מינה לזבה דשוו בכמה מילי. ותדע מדאצטריך בשרו למעט מצורע שאינו טעון ביאת מים חיים. הא לאו הכי הוה גמרינן אפילו מצורע מזב כמה מצינו ובבבין אב שישוה לו לענין זה.

ותו מדלא ממעטינן בהדיא מבשרו ולא זבה כדאימעיט מצורע, והא מסתברא טפי דכי קאי בוב נמעיש זבה דכוותיה ואי נמי כי הדרי נינהו די מיניהו מפקת ונמעוטיניהו לתרווייהו, והא לא אשכחן בשום דוכתא דאימעיטא זבה מטבילת מים חיים מקרא.

ותו אדרבה היקישא נמי איכא דמקשינן זב לזבה כדכתיב הרוה בנדת' והזב את זובו לזכר ולנקב', כדאיתא פ"ק דכ"ק (כ"ד ע"ב) דמינה ילפינן דזב מממא בימים כבראיות ואי לאו מיעוטא דזואת, הוה אמינא ניגמר נמי נקבה

מזכר לטמויי בראיות, הא על כרחך הקישן הכתוב והכי נמי נימא אנן דאין היקש למחצה, והרי זה בא ללמד ונמצא למד שאף הוכה מעונה ביאת מים חיים.

ועוד יש לי קצת סעד לאומר שיאמר שבתלמודנו אינו משמע כל כך בפשיטות כברייתא חצונית הנז' (שהתוספתא שבידינו אינה ברזקה כל צרכה, ופעמים הרבה שאין הפוסקים סומכין עליה ודוחין אותה מהלכה)

והיינו מהא דאיתא בנדה (נ"ג) דצריך למיכתב מזובו ולא מנגעו, אע"ג דכתיב נמי בזבה מזובה ולא מנגעה, אצטריך קרא בוב משום דחמיר דמטמא בראיות כבימים וכן בכמה דוכתי עבדינן מינה פירכא, ולא עכיד צריכותא ופירכא משום דזב שאני דטעון טבילת מים חיים משא"כ בזבה, והרי זה דבר המפורש בו ובכתוב, וראוי יותר לעשות ממנו צד חמור.

משמע מהכא דלית ליה לתלמודא הויה דתוספתא, אלא שוין זב לזבה בכך, משום הכי לא פריך מינה, דקסבר קרא ומתני' לא מפקי לזבה מכלל זב להך מילתא, אלא אשמעינן בוב, והוא הדין לזבה דאיכשו להדרי. את זה ראיתי בחפזי ללמד זכות על גדולי ישראל שלא לעשותם טועים בדבר שבמקרא כמו שיחויב לפ"ד המפרשים ז"ל, והשי"ת ידיני לזכות.

אעפ"כ תלילה להעלות על הדעת להורות (למרים) לחומרא בכיצא כזה שאינו אלא דעת החיצונים ר"ל, מעתה שנמנו ורבו עליה אבות ההוראה שמפיהן אנו חיינן, אף אם רשאי להחמיר על עצמו בכך ואין לתפוס אותו ע"ז לענ"ד.

ואני הושק וחפץ מאד אם יספיק השי"ת בידי ובחסדו יגמור בעדי, לעשות מקוה מים חיים, כראוי גם מט"א כדי להנצל מכמה דקדוקי

הלכות שבדיני נוספין, והשומר האמת, וימלא

חזר השואל ו אכוא או מצותו ואביעה אודות

אמנם בענין לא מו אימריא וגזוליא. בפני הבית. וזו וביותר על הת אפשר לומר שו הבית כמ"ש גב אלפי עגלי הו דראב"ע ואין כ פת

והשבתי לו על שא"כ היה לו אותו הלשון נב התם לעיל מו דיבגה דהוא מו דפשיט טפי

ואין לדחות בלשון הכי אר"ג נמי להוכיח דאיכא דילמא קמאי בכלה מילתא

אלא פשיטא והשתא לישנא לא ש

להפיק זממו, ויפרוס עלינו סוכת שלומו ינחהו במעגלי צדק למען שמו. כנפש אוהב דבק מאח שלם עמו. יעב"ץ ס"ט.

הלכות שבדיני מקואות וחששות רבות במקוה נוספין, והשומר אמת לעולם ידריכני בנתיב האמת, וימלא משאלות לב מעב"ת לטובה

סימן פט

(ולא היה לו להיות נכוד בהוכחה וכתבאת ראה על איחור נשיאותו של ר"ג, דערבך ערבא צריך. משא"כ ברשב"ג בנו. הדבר מבואר בעצמו שאי אפשר היותו נשיא בפני הבית. מאחר שאביו עכ"פ כבר נהג נשיאות אחר החורבן ודאי) משום הכי לא אסיקנא אדעתאי דהיינו דקשיא לך.

איברא תך מילתא ודאי קשיא טובא. ואף ש"ל בדוחק אין הכי נמי כדאמינא מעיקרא דלא שנא בתראי לא שנא קמאי וקמאי דקמיהו הכי נהוג בלישנא חדא. ולא שינו כלום במטבע זה שמבעו חכמים ראשונים (אע"פ ששינה רשב"ג קצת בלשון הנוגע למעלה וכבוד) שלפי שנשתמשו הקדמונים בלשון זה. נשאר המנהג בידיהם ככתחילה. (ושמא מפני כבודן של ראשונים) וכאותה שאמרו משנה לא זה ממקומה. וגם הוא כעין ראה לדבר שעדיין לא הגיע זמן אביב, שהרי גם הגזלות והכבשים דקין אבל כל זה איננו שוה לי ולא נראה בעיני.

אבן יש לי עוד ב' דרכים מתוקנים האחד הדנק תנאי סברי כר"א וסיעתו דמקריבין אע"פ שאין בית. וכמו שפסק גם הר"מ ז"ל בפ"ה מהל' ב"ה (ויעויין מ"ש דבר נכון לדעתי בשילחי בנין ב"ה שלי) ובימי אלו הנשיאים (שהיו סמוכים לחורבנו של בית וקרובים למלכות ואהובים) אולי היה עדיין המזבח קיים והקריבו קרבנות ציבור (וכדרך שעשו בתחלת בנינו ככתוב בעזרא) כמו בימי הבית או לכ"ה פסחים.

אי נמי איכא למימר דהיינו טעמיהו דסברי מהרה יבנה בית המקדש, דכל שעתא זימניה הוא וככל יום היו מצפין לגאולה ולישועה קרובה לבוא. לראות ב"ה בנוי ומשוכלל פתע

חזר השואל וכתב לי וז"ל מי אני דל והלך כי אבוא אחרי המלך כו' ואעפ"כ אקיים מצותו ואביעה רוחי כתלמיד הדן לפני רבו אודות דבר הזבה ישר בעיני כו'.

אמנם בענין רבן גמליאל עיקר תמיהתי הוא לא מחמת זה בלבד. אלא מפני הלשון אימריא וגזוליא. שמעמים אלו אינם שייכים אלא בפני הבית. וזה קשה לי אם היה בזמן הבית וביותר על התירוץ בתר דעברוה לר"ג, כי אי אפשר לומר שהיה ר' אלעזר בן עזריה נשיא בזמן הבית כמ"ש גם מהתוס' על המימרא של תריסר אלפי עגלי הזה מעשרא דכל שתא מעדריה דראב"ע ואין מהצורך להאריך למעב"ת כי הכל פתוח לפניו ולבו כאולם.

ודשבת לו אחר שסתמת דברך בראשונה לא עלה על דעתי שתחלה קושיהך בזה. שא"כ היה לו להקשות באופן יותר חזק. שהרי אותו הלשון נמצא גם בדברי רשב"ג בנו כדאיתא התם לעיל מנה. ואי הכי אדתיקשי לך אר"ג דיבנה דהוא מן קמאי. תיקשי לך על בנו בתראה, דפשיט מפי דלא נהג נשיאות בפני הבית.

ואין לדרות ולומר שרשב"ג אמר אותו נוסח בלשון שנהגו בו הנשיאים הראשונים, דאי הכי אר"ג נמי לא קשיא מידי, ועוד שא"כ מנ"ל להוכיח דאיכא בין תקיפי קמאי לענותנאי בתראי. דילמא קמאי דקמיה. ברשב"ג נהגו. דבוראי בכולה מילתא עבד כוותיהו. ואיך מוכח דרשב"ג לא הוה ענותן וק"ל.

אלא פשיטא משמיה דגפשיה קאמר תך לישנא. והשתא דעדיפא הוה ליה לאקשווי דתך לישנא לא שייך כלל בזמנו דרשב"ג האחרון.

הקישן
זחצה,
מעונה

שיאמר
כך
ספתא
הרבה
אותה

מיכתב
י זובה
משום
דוכתי
ופירכא
משא"כ
וראוי

ההיא
ז בכך,
ומתני'
ג, אלא
להרדי.
גדולי
זבמקרא
והשי"ת

להורות
ז שאינו
זנו ורכו
אף אם
זם אותו

י"ת בידי
קוה מים
ז דקדוק

23

בטורי אבן במגילה (ה) הקשה הרי לכ"ע מצורע אינו משלח קרבנותיו ואיך כתבו התוס' ולענין קרבן איירי ולענין י"ל דלהך שיטה דפסוק ואחרי טהרתו במצורע איירי לא נשמע מזה רק דקרבנות של מצורע לא ישלח כשאינו ראוי לביאה אבל שמצורע לא ישלח קרבנות זיבה שלו לא נשמע מזה ולכן שפיר י"ל דקרא דמוזבו ולא מנגעו איירי לענין קרבן ג"כ גם מה שהקשה הט"א עוד שם איך אפשר דקרא לענין קרבן איירי דאי"כ איך עבד צריכותא לעיל (ה) ל"ז לזב וזכה דלענין קרבן אין חילוק ביניהם ע"ש לענין ל"ק ע"פ דברינו דודאי לענין טהרה איירי ג"כ דהא אצל וספרה לה כתיב אלא שהתוס' כתבו דכהבאת קרבן דכתיב אחרי זה נמי איירי ולכן שפיר מצריך קרא לזב וזכה לענין טהרה:

שם בא"ד. וא"ת אמאי לא בעינן ביאת מים לכתחלה: בקידושין (ה) כ"ה הקשו התוס' מג"ל דבעינן ראוי לביאת מים ותרצו דכתיב ורחץ את כל בשרו דמשמע אפילו בית הסתרים וכתבי וידיו ודרשינן מה ידיו מאבראי למעט ביהס"ת לכן מוקמנן ריבוי דכל דבעינן ראוי לביאת מים ע"ש ולפ"ז מתורצת גם קושייתם דהכא דזינן דכתיב וידיו למעט בית הסתרים ע"כ לענין לכתחלה ממעטינן דהא קרא לא מצריך רק טבילה למה שבאבראי ומה דכתיב כל יש לדרוש שיהי ראוי לביאת מים אבל לענין טבילה וקריאה ליכא למימר דלא בעינן לכתחלה דהא צוה הכתוב טבילה במנחה וקריאה בחליצה ובכורים:

שם ד"ה אשה. ובערוך פי' מפצי: הלשון קשה דה"ל למימר וכן פי' בערוך וכמו שכתבו בסמוך לענין מקואות גם לא ידעתי למה הוזכרו מהערוך על מפצי רק פי' ר"ת ולא ג"כ פי' רש"י דהערוך ערך כף הביא לאחר פי' ר"ת גם פי' רש"י בשם רבינו גרשון דמפצי הוא מפני הטיט:

שם דף ס"ז ע"א בגמרא ומפצי ביומי תשרי: הרמב"ם ה' מקואות (פ"ט ה"ה) כתב לפיכך צריך להקיף מפץ וכו' וכתב הכס"מ שהרמב"ם מפרש מה דאמרינן ומפצי ביומי תשרי כן עשהו למען יהיו המים נקיים ע"ש ולענין צ"ע שהרי שם (פ"א ה"ה) ממה שכתב ואם הקיף לה מפץ וכו' נראה בפי' שמפרש כפי' ר"ח שמשום צניעות עבד מפצי ולכן נראה שמה שכתב הרמב"ם לפיכך צריך להקיף מפץ יצא לו ממה דתנן מקואות (פ"ה) ונוטפים שעשאון וחלים סומך אפילו מקל אפילו קנה ונקיט הרמב"ם מפץ שהוא דבר שראוי יותר לכך:

שם נתנה תבשיל לבנה: התוס' הביאו בשם ר"ח עוד גרסא מפשלת את כנה וטובלת לא עלתה לה טבילה וגרסא זו הובא גם בהלכות גדולות גם מהרמב"ם נראה דגרס כן שהביא דין זה פ' ב' מה' מקואות וידוע שאין מביא רק מה שכתוב בגמרא או בתוספתא גם נראה מדבריו שם שמפרש כמו שפירשו התוס' כאן ויש תימה שלא הביא הר"ף ג"כ שמעתי זו ובפרט שהרמב"ם ע"פ רוב הולך בדרך הר"ף ואם הר"ף לא ה"י גורס לא ה"י חולק עליו:

שם אמר רבא בר רב הונא: כן הגרסא גם בתה"א אכן בהלכות גדולות בטוכה (ה) מיייתי מימרא זו בשם רבה בר בר חנא ונראה שגרסא זו היא הנכונה שכן הוא ברי"ף וראב"ן:

ובה"ג שלפנינו כתוב להיפך] אמנם כשיטה זו מצאתי ג"כ בתשובת הגאונים (ס"ה קס"ד) בשם רב נטרונאי גאון ז"ל וז"ל ועכשיו כל נדות שבישראל ספק זכות הן ואין עולה להן טבילה במקוה אלא צריכות מים חיים שכן שנינו כל הימים כמקוה שנאמר ולמקוה המים קרא ימים וכו' רבי יוסי אומר כל הימים מטהרין בווחלין ופסולים לזבים ולמצורעים ולקדש מהן מי הטאת וכל נדות ספק זכות הן עכ"ל וכן נראה דעת רבינו האי גאון ז"ל שכתב שם (ס"ה קס"ה) הלכתא הנושא אשה בתולה כשהוא כועל בעילה הראשונה שהיא מצוה פורש ממנה ואסור לבעול בעילה שנייה עד שתספור ז' נקיים ותטבול במים חיים עכ"ל הרי שמצריך ג"כ לנדה כוה"ז משום ספק זכה מים חיים וכן נראה גם מדברי רב שרירא גאון שם (ס"ה קס"ט) ומה שהקשה רש"י על שיטה זו מהתוספתא דקתני חומר כוב מכובה שהוב טעון מים חיים לענין י"ל ולהגאונים משמע דמשנתנו חולק על התוספתא דלא בלבד דלא קתני הך אין בין זב לזבה אלא שהוב טעון מים חיים וכו' במגילה במקום שנשנו כל אין בין אלא שנראה ג"כ מהמשנה מקואות (פ"ה) דזבה בעי כזב מים חיים דתנן ונוטפים שעשאון וחלין סומך אפילו מקל אפילו קנה אפילו זב וזכה יורד וטובל וכבר העיר הרמב"ם בפירושו שם הביאו גם הרא"ש ה' מקואות וז"ל ואמרו אפילו זבה אין כוונתו שהזבה תצטרך מים חיים ואמנם כוונתו היא שהיא טבילה שלימה וזכר הזבה מפני הוב וכבר התבאר ריש מגילה שהזבה לא תצטרך מים חיים אלא מי מקוה יספיקו אליה ואולם השמיענו רבי יהודה שלא לכוונת טומאה וטהרה לבד נשים זאת ההכשר אלא אפילו לענין איסור שהזבה אשר היא ערוה שתיקף שחטור תטבול בו ותחוי מותרת לבעלה עכ"ל הרי שהרמב"ם הוצרך לחוקק כמה דתנן זכה שם גם באור ורוע הקשה כן איך קתני זבה בהדי זב הלא זבה לא צריכה מים חיים והניח בקושיא ולכן י"ל שהגאונים סוברים שמשנתנו חולקת על התוספתא וס"ל דזבה בעי מים חיים מדלא הוזכר חילוק זה בין זב לזבה בשום מקום במשנה ובגמרא ואדרבא בכל מקום משמע דאתקש זב לזבה מוכתיב לזכר ולנקבה ומה שכתב הרמב"ם דבריש מגילה מבואר שהזבה לא תצטרך מים חיים מסתמא כוונתו על התוספתא שהביא רש"י דקתני שם אין בין זב לזבה אלא שהוב טעון מים חיים הזבה אי"ט מ"ח אבל בגמרא לא הוזכר ואדרבה יש להוכיח קצת מהגמרא דלא ס"ל כן דשם (ה) אמרינן אמא דפרך והלא דין הוא אם מטמא מו"מ לא יהי טעון ספירת ז' שומרת יום כנגד יום תוכיח שמתמאה משכב ומושב ואינה טעונה ספירת ז' ע"ש והרי יקשה דאכתי נימא והלא דין הוא דאם טעון מים חיים לא יהי טעון ספירת ז' דעל זה לא שייך יוכיח משומרת יום אע"כ דגם שומרת יום שהיא זכה קטנה צריכה ביאת מים חיים ואין לומר כיון דקרא דורחץ במים חיים כתיב אחר וספר לו ז' ימים אי"כ להך ס"ד ווספר לא קאי על זב בעל ב' ראיות גם במים חיים לא קאי עליו והגמרא דנקט לא יהא טעון ספירת ז' באמת הרי מצי למימר ג"כ ולא יהי טעון מים חיים דז"א דקרא דורחץ ודאי דקאי גם על זב בעל ב' ראיות דאלי"כ לא כתיב טבילה גבי' כלל ובמה יטהר כנלענ"ד ליישב שיטת הגאונים:

שוב ראיתי במשנה למלך ה' מקואות (פ"א) שהביא שר"ת הגאונים הנ"ל וכתב עלי' שכוש הוא ותמתי איך כתב שכוש על שיטה שהביא רש"י בשם מוריגו הלוי שהוא ר"ה הלוי הרי שהיתה שיטת הגאונים:

76

שם ד"ה ומפצי. בנהר שעוברת עליה: הר"ן הביא בשם הראב"ד שהשיב על זה שהרי מקבלות טומאה וכדנתן עשאה לשיכיה מקבלות טומאה ואיכא גזירת מרחצאות ולענין י"ל שרש"י סובר שלקח מחצלאות שעשויין לסיכוך שאינן מקבלות טומאה ואע"ג דקאמר דאבוה דשמאל עבד מפצי לבנת"י ע"כ אין הפי' שעשאון לשם כך וכי בכל שנה ה"י עושה חדשות אלא ודאי הפי' שביומי תשרי נתן מחצלאות בנהר שעוברת עליהן אבל לא שעשאון לשם כך ואי"כ י"ל שלקח מפצי שמתהודות לסיכוך ומפני שעומדת עליהן בשעת טבילה לא נטמא במדרס וליכא גזירת מרחצאות וא"ע ראיתי לרא"ה בבדק הבית שכתב שלקח מחצלאות שאין ראויין למדרס וישנו ורש"י שייך למה שכתב הר"ן:

שכשירא
אשה שדמי
זה שהערוך
מה שכתבו

זיחא להו
אורה פשוט
ק שראייתה
שכב עוד ו'
רשיך בכל
תוספ'
דמתי תמה
ז מהרא"ש
בצונן וכן
לפנינו ופי'
י לא כמו
לפנינו צונן
א כן אלא
יא וקרי
אין לפרש
זין תופפין
הוא לשון
דברי הר"ן
זיחא:
א ולמטבל
ספ' נראה
על א"ב
דא לפנינו
והכניסוה
ידעתי בין
א בשנייה
ף ביממא
אמך לבין
יך סמוך
כן אפכא
זינן סמוך

ישון דאם
הו סמוך
כ"ל:
עין מה

ז דמגילה
שם אכן
ס טהרה
טא להו
(ה) ל"ז
ירי קרא
יאה שם
בנגיעה
ז יצאה
זב שלא
זו משלח
בו והנה

בעלי הנפש

סימן א

ציוני הלכה

משום טינא פיי קלח טעי ג.
ה"ד. פיי קלח טעי לא.
נדר דחב. ע"י ט"י פ"ק לא ופי'ן
פ"ק מה דהו"א תינא טיי ב
פ"ק י.

בדיוני נפל, ומשמע דמשום טינא שעל שפת הנהר קאמר, אי נמי משום הטיט שבתוך המים כדבעינן למימר קמ"ן. ובין הל"ן נוסחי איכא טובא, דאי משום טינא הוא אם טבלה לא עלתה לה טבילה משום דאיכא חציצה, ואי משום צניעות הוא אם טבלה עלתה לה טבילה.

מסורת הראב"ד

(א) פ"ב הל' ע"י"ש.

7 ואמר רבא (שם) אשה לא תעמוד ע"ג כלי חרס ותטבול מאי טעמא משום דבעיתא ולא טבלה שפיר ואסילתא נמי בעיתא, פי' בקעת. ומסתברא דאי טבלה אסילתא או על גבי כלי חרס טבילתה טבילה. ודוקא כלי חרס דלאו בר קבולי טומאה מגבו הוא ומשום הכי דמי לסילתא וטבילתה טבילה, אבל כלי עץ כיון דבר קבולי טומאה מגבו הוא אי טבלא נמי ללא כלום הוא, מאי טעמא משום גזרת מרחצאות שהם כלים. ובמשנת מקוואות (פ"ה מ"ט) שנינו מעיין שהעבירו על גבי כלים או על גבי ספסל הרי הוא כמות שהיה דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר הרי הוא כמקוה ובלבד שלא יטביל על גבי הספסל. שמעינן מהכא דבכלי עץ אפילו בפשוטים אית ביה גזרת מרחצאות. מאי טעמא, משום דחוז למדרסות ומקבלי טומאה נמי מדרבנן. דהא הכא משום דבעית ליכא דאיהו גופיה לא טביל, כלי בעלמא הוא דקא מטבל, וכי קאי אספסל לא בעית ולא מידי, אלמא משום גזרת מרחצאות הוא דקאמר, וש"מ כלי חרס דקאמר רבא דוקא נקט ליה, דכיון דלא מקבל טומאה מגבו ולמדרס נמי לא חזי, משום דבעית הוא דאיכא, משום גזרת מרחץ ליכא. אבל כלי עץ משום גזרת מרחצאות נמי איכא, וטבילתה נמי ללא טבילה היא. והיכא דאיכא טינא במקום הטבילה וצריכה לאנוחי מידי תותי רגליה היכי עבדא.

שינויי מהדורות

- 5. נמהדורות הקודמות נוסף ואם אין שם טיט לא תטבול משום צניעות. לה טבילה.
- 6. נמהדורות הקודמות יש שנוי בסדר וסגנון הלכה זו עד סוף ההלכה ע' השלמת שנויי מהדורות.
- 7. נמהדורות הקודמות ואפשר דאי טבלא נמי לא עלתה לה טבילה.
- 8. נמהדורות הקודמות ומסתברא דאי טביל לא עלתה לה טבילה.

לנפש תדרשנו

- א. אי נמי. ע' לקמן ס' ג ה"ז ריש נ"מ בין הבאורים, אם הטיט על שפת הנהר או בתוך המים.
- ח. ובין הל"ן נוסחי איכא טובא וכו'. כמהדורה זו מבואר דאין חיישינן לטיט חוצץ אלא לפי נוסחת הגמ' המוסיפה "אימר בדיוני נפל". וכן משמע ברא"ש (ס' לג.) וע' לקמן ס' ג ה"ז דנוקט רבנו כפרוש זה בגמ'.
- ט. שמעינן מן הכא... גזרת מרחצאות. השואת רבנו בין דין לא תעמוד על גבי כלי לבין דין המשנה דמקואות צ"ע. הרי במשנה הארם העומר על גביו וטבילתה נפסלת, אבל המים כשרים.

ספי קז"י גנכט
אברהם א"ל

1301 ונדינ 4. אפרים אריאל קוקולד

מיתאי חבילי זמורות ומשקעא להו התם וטבלא עלויהו, אי נמי נטר רחב" שאינו משופה ומנחא בקרקע המקוה וטבלא דהא לא בעיתא מידי. **L**
 אמר רב (גה סו) נדה בזמנה לא תטבול אלא בלילה שלא בזמנה טובלת בין ביום בין בלילה ור' יוחנן אמר בין בזמנה בין שלא בזמנה לא תטבול אלא בלילה משום סרך בתה (א). וקי"ל כר' יוחנן. וזוהי מילי לכתחלה, אבל אי

ציוני הלכה
 ה"ה לא תטבול אלא בלילה.
 סי' קלו פ"ג.
 והוי מילי לכתחילה. סי' קלו פ"ג.
מסורת הראב"ד
 (ז) ע' לקמן סי' ג הל' ו בהערות.

שינויי מהדרות

9. "והני מילי לכתחלה ... דהא" נראה ליתא במהדו"ק שהיתה לעיני הר"ה. ע' השגותיו החדשות (א). וכלל הנוסחאות שבידנו איתא.

השגות הרז"ה

ומה שאמר רב אחאי הגאון אין שום ראיה, לדברי האוקרים כן כתב, ולא מישתרא לגברא עד דמנין ז' נקיים דא"ר זירא (סו) בנות ישראל הן החמירו על עממן ויכו', ולאורחא דשביעי טבלא ומשתריא לבעלה. ואי טבלא ציממא דשביעי לא סלקא לה טבילתה דתניא (שבח קכא) כל חייבי טבילות טבילתן ביום נדה ויוולדה טבילתן בלילה. ומנ"ל, דתניא (מפיר מצורע פישתא ד ה"ח) מנין לגדה שאינה טובלת מצעוד יום ת"ל שבעת ימים תהיה נדחה תהא נדחה כל שבעה. אלו דברי הגאון. ודבריו מפורשים לכל מבין שהוא פתח דברנן וסיים בדאורייתא. וכי אפשר לומר שחעלה על דעת הגאון שאם טבלה ביום שביעי דספירת נקיים שלא חעלה לה טבילה, הא מהיכא חיתוי, אלא בעל כרחך פתח דברנן וסיים בדאורייתא. גם מדברי הרב אלפסי בהלכותיו אין להציא ראיה לאיסור, שהוא כתב בהלכות הכל כקדר הגמרא, ולא שיהא הכל נוהג בזמן הזה אלא כדי שיהיו הדברים ברורים ומפורשים, שאם היה כותב העיקר בכל מקום, העיקר הנוהג בלבד, ומניח את שאינו נוהג, היו ברוב המקומות הדברים קמומים ומתערבים ולא היו מבוארים ומרווחים. ועוד דהא אמר ליה רבא לרב פפא על הא דר' זירא דגמרא בנות ישראל הן החמירו על עממן. חומרא היא היכא דאחמור אחמור היכא דלא אחמור לא אחמור".

(א) כתב הרב א"ר יוחנן נדה בין בזמנה בין שלא בזמנה לא תטבול אלא בלילה משום סרך בתה. ואני אומר שלא נאמרה שמועה זו אלא בזמן שהיו בנות ישראל עומדות על דין תורה. אבל בזמן הזה שהן כלן ספק זנות אין לחוש לסרך בתה וטובלת ל' לספירתה שהוא שמיני לראיתה, ואפילו ביום. ואסורה לשמש עד הערב משום דר"ש. והא דא"ל רב פפי לרבא הא ליטבולן ציממא דשבעה, נראה בעיני שהוא לשון נקיה, כלומר ליטבולן ולישמען וכההיא דאמרין הוא יומא יום טבילה הוה. ותמה על עמך היאך חטיל איסור בטבילה בזמנה שהיא מלוה מפני השש רחוק ועמוק עמוק, שהרי כמה ספיקות יש בחשש זה, שמה זכה היא ושמה השמש בו ביום ושמה חסות ספירתה". וכבר ראיתי דברי ר' יעקב ז"ל ופירוש שו"ת סי' סו (ג) שפירש איסור לעשות כן, איסור לעשות אותו מעשה של טבילה. ואין הפירוש נ"ל, ומפרשין בספרא (מצורע פ"ק ט ה"ח) ר"ש אומר ואחר חטה כיון שטבלה מותרת להתעסק בטהרות אבל אמרו חכמים איסור לעשות כן שלא תבא לידי הספק. מזה נראה שאין האיסור אלא עסק הטהרות וכיוצא בו אבל בטבילה שהיא מלוה בזמנה רחוק הוא בעיני לומר עליה איסור לעשות כן. ואל תתמה על מה שאמרנו טבילה בזמנה מלוה, שהרי שנינו בה כמה קטומות בטועה (גה סו) של ט' טבילות ושל י"א ושל ט"ו ושל ל"ה ול"ה, והגאונים הביאום בדבריהם בהלכות נדה".

(יהומקי בסגריים מרובעות למעלה נמצא בכ"ד וגליון כ"ח וכן מכת דותנה הנוסחא לפני הרשב"א בתור"כ לא א. וברש"י וכ"ז הושטט מחמת דלוג הדומות')

לנפש תדרשנו

- א. מיתאי חבילי זמורות. כתב הרשב"א (תוה"ב לא): "ולפי דברי הרב (רבנו) ז"ל מפני דעביד להו שמואל לבנתיה לצניעותא בעלמא הוא דעביד להו ולא משום טיט שבנחה, דאף הן מקבלין טומאה וכדתנן עשאה לשכיבה מקבלת טומאה". מיהו הרא"ה כתב בב"ה (ל) דמירי "במחצלאות דלא חזו לשכיבה".
- יא. נטר רחב. מיהו ע' תוה"ב הקצר (ל) שכתב "לא תעמוד... ולא ע"ג נסרים שראויין למדרסות". וכן ע' מאירי שדייק בדברי רבנו שכתב להניח חבילי זמורות: "ונראה מדבריהם שהם דנים את הנטר כספסל לאסור אף בנטר". ונראה שלא היתה לפניהם קטע זה. ע' סי' קצח בש"ו ס"ק לא וש"ך ס"ק מה, דהביאו תמיהת הפוסקים
- ב. ותמה על עצמך וכו'. מתוך הרשב"א (תוה"ב לו): "ואע"פ שגזרה לגארה היא החמירו עליה מפני כרת שבח".
- ג. שהיא מצוה בזמנה. כן דעת הר"ה, וכן משמע דעת הבה"ג ושאלות. ע' טור וב"י סי' קצו. ודעת רבנו מבוארת לקמן דיני תפיפה הל' ו דהשתא אין טבילה בזמנה.
- ד. היכא דלא אחמור לא אחמור. תימה, הרי הר"ה בפשטות כתב להורות למעשה. ובוראי אין כונת הר"ה בתרוץ הזה לדחוק

נותנת היא חבילי זמורות תחת רגליה מפני הטיט. וכן לא תעמוד על גבי כלי חרס ולא על גבי בקעת ותטבול, ואף ע"פ שאין כלי חרס מטמא מגבו ולא ראוי למדרס, חשש חכמים הוא, שמא תפחד שלא תפול ולא תטבול כראוי, עברה וטבלה על גבי אלו עלתה לה טבילה. ולפי זה מקוה שיש בו שליכות של עץ, כלומר מדרגות, אם טבלה על גבי השליכות, אפילו אם הם מחוברים לכותלי המקוה, לא עלתה לה טבילה, דפשוטי כלי עץ הם, וצריך לעשות במקומן מדרגה של אבנים, ותהיה המדרגה רחבה ד' מקום הנחת הרגל, כדי שיהא בה שיעור מקום לבל תפחד ליפול ממנה. וסילון של עץ הקבוע בקרקעית הטבילה, אם אין לו לבונו, כלומר מסגרת, שאז אין לו בית קיבול, מותרת לעמוד עליו ולטבול. עכ"ל:

שכלי חרס אינו מטמא מגבו, מותר, רק שתהא רחבה ד' טפחים, וגם כלי חרס אינו מטמא מדרס מגזירת הכתוב [שנת פד], ועיין רש"י נכוחות למ. (ד"ה אין מדרס) שכתב הטעם מפני שמשחנה, וע"ג:

→ **שט והנה** אמת וזהו שיטת הראב"ד (נעלי הנפש רש ע"ר הטבילה) והרשב"א בתורת הבית (פ"ט) ע"ר א, (ל), אבל אינו מובן כלל, דאטו בטבילה תוך כלים יש חילוק בין כלי המקבל טומאה לאינו מקבל טומאה, הא אפילו בכלי שהיא יותר ממ' סאה שאינה מקבלת טומאה, או כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה, הטבילה פסולה בהם, כדתנן בריש פ"ד דמקואות וכמ"ש בסימן ר"א (פ"ט), דפסול כלים הוא מטעם שאובין, וא"כ איזה הפרש יש בין כלי המקבל טומאה לאינו מקבל טומאה. וצ"ל דס"ל דהגם דבעצם אין הפרש, מ"מ כיון דעל גב הכלי אין איסור כלל רק מפני טעות ההמון, ולכן בדבר המקבל טומאה יטעו, שיאמרו הלא אנו עומדין על דבר המקבל טומאה מגבו או מדרס ועכ"ז מותר, א"כ אין הפרש בין מגבו ומתוכו, אבל על דבר שאינו מקבל טומאה לא יטעו. ולמדו זה מפ"ה דמקואות (מ"ט) שאמרו שם, ובלבד שלא יטביל על גבי ספסל, דמשמע משום דמקבל טומאת מדרס. וזה שאמרו גמרא מרתמאות, ע"ש, או ללא גנטי כלי חרס, או דס"ל דלפי המסקנא הו' הטעם רק משום ניעמומא, עיין צ"ח דו"ק:

→ **ע אב"ד** דעת הרא"ש (הלכות מקואות פ"י ל) באמת כן הוא, דעל שום כלי אסור לטבול, אפילו על גבי כלי חרס, מטעם גזירת מרחצאות, כלומר שיאמרו דכשם שמוותר לטבול על גב הכלי כמו כן מותר בתוך הכלי, וזהו שחידשו בגמרא שם, דאפילו על גבי כלי חרס שאינו מקבל טומאה לא תטבול, משום גזירת מרחצאות, דמשננה לא למדנו רק על הספסל דמטמא מדרס. ושם תאמר דא"כ למה נקטה המשנה ספסל, דלא קשה כלל, דהמשנה מיירא מדינים אחרים בהעברה על גבי ספסל, ויתבאר בסימן ר"א (פ"ט) ובדרך אגב השמיענו שאין לטבול על גביו, אבל הוא הדין לכל הכלים. והטור הביא מחלוקת זו, ונלע"ד שיש להחמיר, [עיין צ"ח (פ"ט) שכתבנו נזה, וממיהם

הש"ך סקמ"ג איני מבין, וכמדון ותוס' כן, ע"ש ו'

עא ודברי הרמב"ם אינם מב (מקואות ה"ה) כתב,

כלי חרס או סל וכיוצא בו ולא תעלה לה טבילה. עכ"ל הוא רק משום ביעתותא, והרשב"א (עיין פ"ט). ובפ"ט שמימיו נמשכים וכו' ובלב' גבי הכלים. עכ"ל. ומדלא כ על גבי הספסל, ש"מ דבכל למה לו טעמא דביעתותא. ו הגדול נדחק בדבריו לומר, ד בית קיבול גרע טפי מאחורי דווקא כשהמים עוברים עליו דאיך כתב בטעם פחד שלא דמשמע גם בדיעבד, נגד ד טעם זה אינו אלא לכתחל (פ"ה ה"ה) שנתקן נזה. אך ד" דיעבד, אלא דהכי פירושו, תעלה וכו', כלומר דמפני ה הטבילה כראוי, אבל לענין ככל הפוסקי

עב ונראה לענ"ד דהרמב"ם אחרת בזה, דהנ

(טו): אמר רבא אשה לא ו חרס ותטבול, סבר רב כהנא משום גזירת מרחצאות, ה שפיר דמי, א"ל רב חנן התנו דבעיתא, סילתא נמי בעיתא ליה לרב חנן דטעם רבא כ באמת אמר רבא הטעם מ איך סבר רב כהנא לומר ט וודאי דהעניין כן הוא, דו דטעמא דרבא משום מרח דמשנה, ורבא קמ"ל דווקא טומאה, אבל סילתא, כלו דאין עליה שם כלי כלל פשיטא ליה דאינו כן, דא חרס, לימא סתם כלי, אלא נוגע לטעם המשנה כלל, דבעיתא, ונפק"מ דאפילו א

74

סח ביאור הדברים, דידוע שאין טובלין אלא כנהר או מעין או מקוה, ולא בכלים, ואפילו אם מי המעין נכנסו בהכלי נפסלו כמ"ש בסימן ר"א (פ"ט), ולפיכך אם היתה בקרקעית המקוה טיט פוח שאין טובלין בו כמו שיתבאר (פ"ט ע"ב), ובהכרח להניח דבר על הקרקע שתעמוד עליו, יש בזה שני תנאים. האחת, שיהיה הדבר רוחב ד' טפחים, דכפחות מזה תתבהל שלא תפול ולא תטבול יפה, ולכן כיון שהוא רק חששא בעלמא, אם טבלה על פחות מזה והיא אומרת שיפה טבלה, עלתה לה טבילה. והשנית לעיכובא, שלא תעמוד על כלי המקבל טומאה כמו על השולים של כלי עץ, דכלי עץ מקבל טומאה מגבה, ולא על נסרים הראויים למדרסות דמטמא טומאת מדרס, ולא על שום כלי הראוי למדרס כמו כסא וספסל וכיוצא בהן, דאע"ג דמן התורה אין זה כלום, שהמקוה לא נפסלה בזה כיון שהמים אינם בהכלים, מ"מ מדרבנן אסור, מפני שההמון לא יבחינו בזה, ויסבורו כמו שמוותר לטבול על גבי כלי אף שמקבלת טומאה כמו כן מותר בתוך הכלי, וזהו שקראו (טו) גזירת מרחצאות, כלומר אמבטאות של מרחץ שרוחצין בהן ויאמרו שמוותר לטבול בהן, ולכן גם בדיעבד לא עלתה לה טבילה. אבל על דבר שאינו מקבל טומאה כמו על גבי כלי חרס,

הש"ך סקמ"ג איני מבין, וכמדומה לי שגם דעת רש"י ותוס' כן, ע"ש ודו"ק:

עא ודברי הרמב"ם אינם מבוררים בזה, דבפ"א (מקלות ה"ב) כתב, לא תטבול על גבי כלי חרס או סל וכיוצא בהן, מפני שמפחדת ולא תעלה לה טבילה. עכ"ל. דמשמע דהטעם הוא רק משום ביעתותא, כדעת הראב"ד והרשב"א (עין סס"ט). ובפ"ט (סס ה"י) כתב, מעיין שמימיו נמשכים וכו', ובלבד שלא יטביל על גבי הכלים. עכ"ל. ומדלא כתב כלשון המשנה על גבי הספסל, ש"מ דבכל כלים קאמר, וא"כ למה לו טעמא דביעתותא. ורבינו הב"י בספרו הגדול נדחק בדבריו לומר, דס"ל דכלי שאין לו בית קיבול גרע טפי מאחורי כלים, או דמיירא דווקא כשהמים עוברים עליו, ע"ש. ועוד קשה דאיך כתב בטעם פחד שלא תעלה לה טבילה, דמשמע גם בדיעבד, נגד סברת כל הפוסקים דטעם זה אינו אלא לכתחלה, ונע"ש נכסף משנה (פ"ב ה"ב) שגמק נזהר. אך דו"ל דאין כוונתו על דיעבד, אלא דהכי פירושו, מפני שמפחדת ולא תעלה וכו', כלומר דמפני הפחד לא תעלה לה הטבילה כראוי, אבל לעניין בדיעבד י"ל דס"ל ככל הפוסקים:

עב ונראה לענ"ד דהרמב"ם ז"ל היה לו שיטה אחרת בזה, דהנה זה לשון הגמרא (פ"א): אמר רבא אשה לא תעמוד על גבי כלי חרס ותטבול, סבר רב כהנא למימר טעמא מאי משום גזירת מרחצאות, הא על גבי סילתא שפיר דמי, א"ל רב חנן התם טעמא מאי משום דבעיתא, סילתא נמי בעיתא, ע"ש. וקשה מנא ליה לרב חנן דטעם רבא משום דבעיתא, ואם באמת אמר רבא הטעם משום דבעיתא, א"כ איך סבר רב כהנא לומר טעם מרחצאות. אלא וודאי דהעניין כן הוא, דרב כהנא היה סבר דטעמא דרבא משום מרחצאות, והוי כספסל דמשנה, ורבא קמ"ל דווקא כלי שיש בה שם טומאה, אבל סילתא, כלומר סל של נצרים, דאין עליה שם כלי כלל, מותר, ורב חנן פשיטא ליה דאינו כן, דא"כ למה נקיט כלי חרס, לימא סתם כלי, אלא וודאי דאין דין זה נוגע לטעם המשנה כלל, אלא הטעם משום דבעיתא, ונפק"מ דאפילו אם יש בה נקב גדול

שבטל שם כלי מעליה ולא שייך טעם המשנה, ג"כ אסור משום ביעתותא, ולכן נקיט רבא כלי חרס, דבה שייך ביעתותא שלא תשבר ותפול, ולכן גם על גבי סל אסור, דמפני שהיא רכה תיבעת ג"כ שמא תפול. ולכן בפ"א העתיק הרמב"ם דין זה, ונפק"מ אפילו אם בטל שם כלי מעליה ע"י נקב כמ"ש, ואינו מפרש דהביעתותא הוא מפני קוצר המקום, דאינו מפרש סילתא בקצת כרש"י (ד"ה סילתא), אלא סל, וזהו לכתחלה, ובפ"ט כתב דין המשנה נן נראה לענ"ד:

עג וזה שכתב רבינו הב"י ולא על גבי נסרים שראויים למדרסות, וכן כתב לשון זה הרשב"א בתורת הבית (סק"ג ס"ג), רבתה המחלוקת, דבפשוטו נראה דהכוונה נסרים רחבים הראויים למדרסות, וא"כ יש להחפלא איך אנתנו מניחים נסרים רחבים בקרקע המקוה, והלבוש (פ"ב) צעק ע"ז ככרוכיא, ע"ש. וכן במה שכתב רבינו הב"י דמקוה שיש בה שליכות של עץ אם טבילה על השליכות לא עלתה הטבילה דפשוטי כלי עץ הם, כלומר דאע"ג דמדאורייתא אין מקבלין טומאה, מ"מ מדרבנן מקבלין טומאה כמ"ש הרמב"ם בפ"א מכלים (ה"י), ואפילו להתוס' בבבא בתרא נ"ס. (ד"ה ושא"י) דטהורים לגמרי, הא כתבו מפורש דבהגך דחזו למדרסות טמאים מן התורה, ע"ש, וכן כתב הרמב"ם שם, וא"כ איך עושים אצלינו מעלות עם שליכות רחבות ועליהן הנשים עומדות וטובלות, ונצרים פ"ד דלילס כמז הרמב"ם דכלי עץ שאינו עשוי לקבלה ועשוי למשמש אדם בלבד, כגון הסולס, טבור גם מדרבנן, ע"ש, והכי עשוי למדרס, ואפשר למלק בין שליכות קלות כקמס קולס ובין שליכות רחבות דדורסיס עליהם צטוב, ול"ע ודו"ק:

עד והלבוש חתר ליישב המנהג מהנסרים במקומו לובלין, מפני שמי הנהר מקיף את כל חדר הטבילה באופן שמי המקוה מחוברים למי הנהר, ובזה לא שייך גזירת מרחצאות, דאינן דומין למרחצאות של כלים, וליכא למיגזר שמא יטבלו בתוך הכלים, ע"ש. ותירוץ זה לא שייך על מקואות שלנו שעומדים בפני עצמם, ורק תירוץ זה יעלה להכשיר בהרבה מקומות בקיץ שמעמידים על הנהרות בתי רחיצה וטבילה לתענוג להקר שקורין

רק שתאה
ינו מטמא
רש"י נכונות
ה ולע"ג:
(נעלי האדם רש
הבית (פ"א)
ו בטבילה
לי טומאה
לי שהיא
ז, או כלי
ה פסולה
יש בסימן
שאובין,
ט טומאה
ז דבעצם
ין איטור
ה המקבל
על דבר
ז מותר,
על דבר
ה מפ"ה
א יטביל
טומאת
ול גני כלי
גרסי כלי
יק מטוס

אמת כן
לטבול,
גזירת
שמותר
הכלי,
בי כלי
משום
יק על
למה
זמשנה
ספסל,
אגב
הדין
נלע"ד
ימיתה